

Ny giv på nærskolen

Tøyen skole blir stadig mer populær

Side 10

Plass til alle

Sportsklubbene tar samfunnsansvar

Side 16

Tøyens hjerte

Flere tusen besøker K1 hver uke

Side 54

TØYEN

GLIMT FRA OMRÅDELØFT 2014–2018

**Tøyen
utegalleri**

Opplev vegg-
maleriene med egen
turguide

TØYEN

GLIMT FRA OMRÅDELØFT 2014–2018

Forord

Siden områdeløftet startet i 2014 er Tøyen blitt et enda bedre sted å bo. På aktivitetshuset K1 er det mye liv hele uken, og folk blir kjent på tvers av bakgrunn og livssituasjon. Alle barn på Tøyen har fått mulighet til å delta på gratis aktivitetsskole (AKS) og nå benytter nesten alle seg av tilbudet. Tøyen Sportsklubb og Sterling gir barn og unge muligheten til meningsfulle og sunne aktiviteter etter skoletid. Flere plasser, gater og torg på Tøyen er oppgradert, med lekeplasser, veggmalier og aktivitetsområder. Bydelen gir tjenester som er bedre tilpasset befolkningen i området, og bomiljøene er mange steder blitt bedre. Gjennom satsing på sosialt entreprenørskap gjennom Tøyen Unlimited, har ideer blitt til virkelighet.

I dette magasinet kan du lese om noe av det som har skjedd på Tøyen i løpet av de siste fem årene. Vi har ikke fått plass til alt, men et utvalg viser mangfoldet av historier.

Medvirkning er den røde tråden i områdeløftene. Løsningene blir best hvis de kommer fra de som ser og lever med utfordringene hver dag. Det gode samarbeidet med de som bor på Tøyen har vært avgjørende for å få til det vi har fått til. Mange har gitt innspill, og lagt ned innsats i arrangementer som har vært til glede for mange. Vi ønsker å takke hver enkelt som har bidratt; dette har betydd mye for utviklingen av et levende lokalsamfunn på Tøyen.

Områdeløft Tøyen avsluttes nå i den formen det har hatt fram til i dag. Vi har fått til mye, men det gjenstår fortsatt utfordringer for å skape et bedre oppvekstmiljø og gi flere mulighet til å delta i arbeidslivet. Derfor starter staten og Oslo kommune et nytt samarbeid i 2019 med en egen områdesatsing i Oslo indre øst. I tillegg til å satse videre på nærmiljøutvikling, skal vi jobbe mer med oppvekst, utdanning og sysselsetting. Områdeløft fortsetter derfor både på Tøyen og Grønland. Og som før er det bydelen som skal sitte i førersetet og sørge for bred medvirkning fra beboerne når de ulike tiltakene og tjenestene skal utvikles.

Vi ser fram til fortsatt samarbeid om Tøyen og Grønland.

Raymond Johansen
Byrådsleder i Oslo

Foto: CF Wessenberg

Monica Mæland
Kommunal- og
moderniseringsminister

Foto: Hans Jørgen Brun

Nøkkeltall	6
Kart over områdeløftet	8
Ny giv på nærskolen	10
AKS: Moro etter skoletid	14
TSK: Sportsklubben med plass til alle	16
Sportsklubben Sterling er 100 år	22
Beboerne tar grep om nærmiljøet	26
Positive ringvirkninger av bomiljøtilskudd	30
Flere fine bomiljøprosjekter	32
Beboerne i K7 tok blokka tilbake	34
Tøyen Unlimited: Løft fra innsiden	40
Ayalew G. Desta: Brenner for lokal kaffe	42
Kulmis: Made in Tøyen	44
Flere unlimitere	46
Tøyen utegalleri	48
Sørli lekepark	52
K1: Tøyens hjerte	54
Aktivitetsmidler styrker lokalsamfunnet	60
Brobyggerne på LINK-kontoret	62
Tiltak til barnas beste	64
Folkebudsjettering	66
Ungdom tar ansvar for ungdom	70
På vei mot «nye» Tøyen	74
Ny epoke for Tøyen og Grønland	77
Tøyen Torgforening	78
Morgendagens boligmodell?	80
Tøyen Torg: Vevd sammen	82
Satsingen på Tøyen fortsetter!	86
Om Områdeløft Tøyen	88

Områdeløft Tøyen

Nøkkeltall

210 millioner kroner

(Spleiselag mellom stat og kommune).

PROGRAM-ADMINISTRASJON

22,3 mill. kr

ATTRAKTIVE MØTEPLASSER

63,5 mill. kr

AKTIVITET, DELTAKELSE OG ENGASJEMENT

80,2 mill. kr

TRYGGE BO- OG OPPVEKSTMILJØER

44 mill. kr

Aktivitetshuset K1

42 mill. kr

Lys og beskjæring

4,5 mill. kr

Parker og plasser

14,5 mill. kr

Veggmaleri

2,5 mill. kr

Gratis AKS

28,6 mill. kr

Tiltak i regi av lokalbefolkning og frivillighet

14,7 mill. kr

Friskliv

6 mill. kr

Inkludering av særlige grupper

19,4 mill. kr

Aktiviteter/tilbud til barn og unge

11,5 mill. kr

Bomiljø

15 mill. kr

Lønn

17 mill. kr

Oppfølging av utsatte barn og unge

29 mill. kr

Kunnskap og kommunikasjon

5,3 mill. kr

- Aktivitetshuset K1
- Sørli lekepark
- Borggata
- Schübelers gate
- Rudolf Nilsens Plass
- Møblering og medvirkning Tøyen Torg
- Gartnerløkka
- Tøyen utegalleri
- Belysning og beskjæring av trær og busker

- Gratis kjernetid i Aktivitetsskolen (AKS)
- LINK-kontoret
- Retts hjelpetilbud på K1
- ICDP-kurs og temakvelder
- Funksjonshemmede som aktive deltakere på Tøyen
- Samhandling mellom den norsk-somaliske befolkningen og bydel
- Tett individuell oppfølging på rus/psykiatri
- Språkkafé og forsøk med utvidet åpningstid på biblioteket (før meråpent)
- Deltakende budsjettering: grønne midler – sirkulære Tøyen
- Nye former for frivillighet
- Tøyen Unlimited
- Partnerskapsavtaler med lokale organisasjoner
- Tøyensk julemarked og Tøyenfest
- Aktivitetsmidler til innbyggere og frivillighet
- 5-årsklubben
- FRIGO Ø på snø og sjø
- Barne- og ungdomsaktiviteter i K1-klubben
- Tøyenpatruljen
- Ungdomsbasen
- Frisklivssentralen

- Individuell booppfølging
- Bomiljøarbeid i kommunale gårder
- Bomiljøtilskudd
- Studien «Pilotbydel for boligsosiale løsninger»
- Styrking av utekontaktene
- Barn som ikke møter på skolen
- De utrolige årene – barnehageprosjekt
- Frontteam
- Store barnefamilier
- Kvalitetskartlegging av barnehager
- Ung Arena
- Utredning og oppfølging av utsatt ungdom
- Innsats overfor ungdom som faller ut av vgs.

- Stedsanalyse Tøyen
- Medvirkning, kunnskap og kommunikasjon
- Sosial innovasjon og entreprenørskap
- Lønnsutgifter

I tillegg har det som del av satsingen årlig vært øremerket statlige midler til kulturformål samt helsestasjon og helsesøstre som bydelene i Indre øst har kunnet søke på.

Tøyen

Antall innbyggere: 14 000

Andel barn: 20 prosent

Andel leieboliger: 46 prosent

Andel kommunale boliger: 11 prosent

Trangbodde*: 35 prosent

Topp 3 landbakgrunn:

1. Norge
2. Somalia
3. Pakistan

**Oslo kommune definerer trangbodde boliger som boliger med mindre enn 20 m² per beboer. Etter denne definisjonen er 8 prosent av boligene i Oslo trangbodde.*

Områdeløft

01

Sterkt engasjement fra foreldre, skole og Aktivitetsskolen har ført til at Tøyen skole har snudd et dårlig rykte og blitt en populær skole med lek og læring på tvers av språk og bakgrunn.

 Sissel Fantoft
 Ellen Johanne Jarli

Mellom 2005 og 2008 begynte ingen barn med norsk som morsmål på Tøyen skole. Høsten 2013 var antallet 2. I august 2018 møtte 69 spente førsteklassinger opp til første skoledag på Tøyen skole, blant dem var mange med norsk som morsmål. Hva har egentlig skjedd i løpet av de fem siste årene?

- Vi har klart å snu en negativ trend. Nå begynner barna på Tøyen på nærskolen sin i stedet for at de flytter før skolestart, eller blir sendt til andre skoler. Det er takket være engasjementet fra foreldrene og skolen, i

tillegg til midler fra områdeløftet, sier Arifi Ali. Hun har selv åtte barn mellom 12 og 29 år som alle har gått på Tøyen skole. Nå er bare yngstemann igjen i 7. klasse.

- Jeg opplevde tidlig at språkproblemer førte til misforståelser, uenigheter og konflikter mellom foreldre og skolen. Siden jeg kunne litt norsk var det mange desperate somaliske foreldre som henvendte seg til meg og ville at jeg skulle hjelpe dem med kommunikasjonen med skolen. Derfor tok jeg i 2000 initiativet til å danne Somalisk mødregruppe, forteller hun.

Nye bekjenskaper
Foreningen lever fremdeles, i dag under navnet Tøyen foreldregruppe.

- Vi trengte en møteplass for å bli bedre kjent med skolen og lærerne. Ofte var problemene små ting som kunne løses på stedet, men så ble det misforståelse på grunn av språk. Og ofte nådde ikke informasjon fra skolen frem til foreldrene, sier Ali.

Hun registrerte at det ble stadig færre etnisk norske barn på Tøyen skole.

- Til slutt var det ingen igjen. Vi kan ikke tvinge noen til å bli boende på

- Nå begynner barna på Tøyen på nærskolen sin i stedet for at de flytter før skolestart, eller blir sendt til andre skoler.

Arifi Ali

- 01 De siste fem årene har elevtallet på Tøyen skole økt med en tredjedel.
- 02 Foreldrene og skolen har samarbeidet tett om å løfte Tøyen skole. F.v. rektor Terje Andersen, Lina (4. klasse), Eivor (2. klasse), Arifi Ali, Safia Ali (7. klasse) og Sigrid Klæboe Jacobsen.
- 03 Rektor Terje Andersen mener at gjennomstrømningen på Tøyen fortsatt er en av de største utfordringene. Hvert år flytter 1/3 av befolkningen inn og ut av området.

02

Tøyen hvis de ikke vil, men det ble til slutt en mur mellom innvandrere og nordmenn på Tøyen, sier hun.

I mars 2013 ble Tøyeninitiativet etablert av en gruppe beboere som ønsket å ansvarliggjøre politikerne. I mai samme år arrangerte de et folkemøte på Tøyen hvor blant annet Tøyen foreldregruppe var invitert. Samme dag kom nyheten om Tøyenløftet, og folkemøtet ble i stedet lanseringsstedet for Områdeløft Tøyen.

- Bak Tøyeninitiativet sto en gruppe etnisk norske foreldre, og de ønsket å bli bedre kjent med oss innvandrere

og inkludere oss for å gjøre Tøyen til et bedre sted å vokse opp for barna våre. Det har ført til at muren mellom oss er borte - nå går barna våre på samme skole, de overnatter hos hverandre, og leker sammen mens de snakker norsk, sier Ali, som er glad for at det er stadig flere barn med norsk som morsmål som begynner på Tøyen skole.

- Barn av innvandrere må beherske både morsmålet sitt og norsk. Det er viktig at de snakker norsk på skolen, for hjemme snakker de foreldrenes språk. Jeg er stolt av det vi har fått til på Tøyen skole, og veldig glad for alle

menneskene jeg har blitt kjent med gjennom dette engasjementet de siste årene, sier Arifi Ali.

Nye muligheter
Sigrid Klæboe Jacobsen var en av dem som startet Tøyeninitiativet. Hun er mamma til Lina og Eivor, som går i henholdsvis fjerde og andre klasse på Tøyen skole.

- Barna mine er født og oppvokst på Tøyen - vi har tatt et bevisst valg om at det er her vi ønsker å bo. Da jeg begynte å trille rundt på min eldste datter i barnevogna begynte

folk å spørre hvilken skole hun skulle begynne på – mange oppfattet Tøyen skole som en helt uaktuell mulighet, forteller hun.

For Jacobsen og samboeren var det imidlertid unaturlig å sende barna til en skole et annet sted i Oslo.

– Dette er vårt nabolag og det er her vi hører til. Vi ble kjent med flere som følte det på samme måte, og skjønte at hvis vi skal oppnå resultater må vi organisere oss. Slik ble ideen til Tøyeninitiativet født, forteller hun.

Mange beboere på Tøyen var i utgangspunktet skeptiske til Tøyenavtalen.

– De var lei seg for at vi måtte gi fra oss den ene tingen Tøyen tross alt hadde å være stolt av, nemlig Munch-museet. Personlig var jeg glad for prosjektet, fordi det ga oss nye muligheter. Endelig skulle det satses på Tøyen, og Tøyen skole var et av satsingsområdene, sier hun.

Bygger ned skiller

Til tross for den positive vinden som blåste over Tøyen, fortsatte elevtallene ved Tøyen skole å synke.

– Vi fryktet at skolen var på vei til å bli nedlagt, og vi innså at her måtte det mer enn flotte løfter og politiske tiltak til: En helt ny tillit og nye kontaktpunkter måtte etableres mellom skolen og oss foreldre i lokal-samfunnet, sier Jacobsen.

Et halvt år senere ble Tøyen 5-årsklubb etablert, med formål å ha et sted hvor barn og foreldre kunne bli kjent før skolestart.

– Det er slike nettverk som bygger et lokalsamfunn. Tøyeninitiativet hadde allerede nedsatt en arbeidsgruppe som jobbet aktivt mot skolen. Vi banket på døra til rektor og ba om et møte, sier hun.

Møtet skulle vise seg å bli en positiv overraskelse.

– Rektor framsnakket barna og skolen, og ga oss et mye mer positivt bilde av skolen enn vi hadde hatt fra før. Vi etablerte også et godt samarbeid med AKS, hvor det også jobber fantastisk flinke folk, sier hun.

I 2014 var det kun 19 elever ved Tøyen skole som benyttet seg av AKS-tilbudet. Som en del av område-løftet tilbød skolen gratis kjernetid i Aktivitetsskolen (AKS) for alle elever. Siden da har deltakelsen økt til nær 100 prosent.

– AKS handler om like muligheter for lek og læring. Tilleggsaspektet er at når barna går på AKS er det lettere for foreldrene å jobbe. Gratis AKS er så mye mer enn gratis AKS – det er med på å bygge ned det skillet som automatisk oppstår mellom de som har råd og de

som ikke har råd til å sende ungene sine dit. En annen fordel er at foreldrene møtes og blir kjent når de henter barna, sier hun.

Nye møtesteder

Sigrid Klæboe Jacobsen har aldri angret på at hun valgte å la barna sine begynne på Tøyen skole.

– I barnehagen ble vi kjent med barn og foreldre med en annen bakgrunn enn oss selv, og det rev meg i hjertet å se at de norske barna forsvant før skolestart. Vi trengte flere møtesteder, for vi har jo alle til felles at vi ønsker det beste for barna våre, sier hun.

Det felles engasjementet for Tøyen skole bidro til å føre enda flere foreldre sammen.

– Det fantastiske sammentreffet

– Det fantastiske sammentreffet mellom foreldre-engasjementet og Tøyenløftet er årsaken til at vi klarte å snu den negative trenden på Tøyen skole.

Sigrid Klæboe Jacobsen

mellom foreldreengasjementet og Tøyenløftet er årsaken til at vi klarte å snu den negative trenden på Tøyen skole. I tillegg har vi skapt en økt trygghetsfølelse i nabolaget, fordi både barna og vi foreldre kjenner og bryr oss om hverandre, sier Sigrid Klæboe Jacobsen.

I løpet av de fem siste årene er det ikke bare antall elever med norsk som morsmål som har økt på Tøyen skole. Også elevtallet generelt har vokst med en tredjedel. Rektor Terje Andersen har vært ansatt siden august 2014 og brenner for at elevene hans skal ha best mulige læringsforhold.

– De største utfordringene skolen hadde da områdeløftet ble annonsert i 2013 var ufaglærte lærere og den store

Tøyen skole

- Tøyen skole åpnet i 1882, med 754 elever fordelt på 25 klasser.

- Fra 1913 til 1927 hadde skolen Norges første kvinnelige over-lærer, Pauline Bjørndal. Under hennes ledelse ble skolen bygget på, og hadde på det meste 2000 elever.

- I dag har skolen 325 elever fra 1. til 7. trinn, og 30 lærere.

- Skolens visjon er: «På Tøyen skole rustes alle elever til å delta i et samfunn i utvikling.»

- I elevundersøkelsen på 7. trinn for 2017 ligger resultatene fra Tøyen skole høyere enn gjennomsnittet både i resten av Oslo og nasjonalt på de fleste faktorene, blant annet faglig utfordring, trivsel, mestring, støtte fra lærerne, motivasjon og støtte hjemmefra.

Tiltak ved Tøyen skole som en del av Tøyenavtalen:

- Utvidet åpningstid fra høsten 2013.

- Gratis kjernetid på AKS (inntil 12 timer per uke).

- Elever får halv pris i Tøyenbadet.

- Skolen skal bli pioner innen miljø- og naturfag og estetiske fag.

- Oslo musikk- og kulturskole gir kunst- og håndverk-undervisning til elever på 5.-7. trinn ved Tøyen skole.

Kilder: skoleporten.udir.no, Wikipedia, toyen.osloskolen.no

mobiliteten i befolkningen. En del av elevene hadde store utfordringer, og i tillegg var det store språkproblemer hos elever og særlig hos foresatte. Fattigdom var også et problem blant mange foresatte. Ressurssterke foreldre flyttet barna sine til andre skoler, sier han.

Positiv effekt

Målet med gratis AKS var å styrke språkutviklingen hos barna og gi dem en rikere hverdag. Ganske raskt etter at tilbudet ble lansert, gikk omtrent alle barna på Tøyen skole på AKS, og siden har det holdt seg på det nivået. – Tøyen 5-årsklubb var også et vellykket prosjekt. Langt flere barn enn tidligere begynner på Tøyen skole, og Tøyen 5-årsklubb har bidratt til det, sier Andersen.

Den store utfordringen for Tøyen skole er fremdeles mobiliteten og alt den fører med seg.

– Bosituasjon og fattigdoms-problemet er stort sett det samme i dag som for fem år siden. Enkeltelever har store problemer. De trenger hjelp eksternt, systemet er for tregt, og det har ringvirkninger. Det aller viktigste for skolen fremover er at vi får hjelp til disse elevene, understreker Andersen, som mener at områdeløftet har hatt positiv effekt på Tøyen skole på flere måter.

– Gratis AKS er positivt, og samarbeidet med Kulturskolen har vært svært vellykket. Men det som virkelig har betydd noe er den personlige involveringen som foreldre og ansatte på skolen og AKS har bidratt med, fastslår rektor Terje Andersen.

Moro etter skoletid

Før Områdeløft Tøyen var det bare en håndfull elever ved Tøyen skole som gikk på Aktivitetsskolen (AKS). Etter at gratis kjernetid på AKS ble innført steg oppslutningen til 100 prosent.

-Her har både lokalsamfunn, skole og politikere dratt i samme retning, og det er ganske spektakulært hva som er oppnådd

Elling Borgersrud

 Sissel Fantoft
 Ellen Johanne Jarli

Et av de første tiltakene i Områdeløft Tøyen var innføringen av gratis kjerne- tid på AKS på Tøyen skole. Det inne- bærer at alle elever får tilbud om 12 timer på AKS per uke.

- I motsetning til mye av det andre som er gjort i regi av Områdeløft Tøyen, hvor resultatene kommer over tid, var innføringen av gratis AKS et svært målbart tiltak. Omtrent over natta var alle barna på 1. til 4. trinn påmeldt, forteller inspektør og AKS-leder ved Tøyen skole Øyvind Gjermshus.

AKS tilbyr en rekke ulike tilbud til barna.

- De kan velge mellom blant annet stikkball, basketball, capoeira, tae kwon do, sjakk, perling og så videre. AKS skal være en læringsarena, men på en annen måte enn skolen. Her er det fokus på sosiale ferdigheter og læring gjennom lek. Det som skjer på AKS er vel så viktig som det som skjer på skolen, bare at det foregår på andre måter, sier han.

Barna trives

Elling Borgersrud er en av assistentene på AKS som ble ansatt etter at gratis kjernetid ble innført.

- I tillegg til at gratis AKS har en økonomisk betydning for barne- familiene, så har vi også økt kvaliteten og omdømmet til skolen på grunn av det. Da jeg begynte å jobbe her hadde Tøyen skole et ganske dårlig rykte. Ressurssterke foreldre søkte seg vekk fra skolen, og vi var bekymret for at

skolen rett og slett ville bli lagt ned. Med innføringen av gratis AKS begynte folk å søke seg tilbake til skolen, og den negative trenden snudde, sier han.

Den økonomiske faktoren spilte en viktig rolle, men også alle de nye tilbu- dene som dukket opp på AKS ble raskt

populære.

- Vi eksperimenterte med formen og etablerte en AKS hvor det er flere aktiviteter og mindre frilek enn på mange andre skoler; ikke minst er samarbeidet med Tøyen Sportsklubb en suksess. Og barna trives: Hvis vi

spør de minste ungene hva de gleder seg til på skolen, er det mange som svarer AKS, sier han.

Betyr enormt mye

Husain Awadnur er far til fire barn som går på Tøyen skole. De to yngste,

Ibrahim på åtte og Idris på seks, går på AKS.

- Mine to eldste går på femte og sjuende trinn, og deres første skoleår var moren hjemmeværende. Da var det unødvendig med en ekstra utgifts- post til AKS. Min eldste begynte først

Tilbudet om gratis AKS har betydd mye for familien Awadnur. I tillegg til at barna stortrives, har det gitt begge foreldrene mulighet til å være i jobb. F.v. Elling Borgersrud, Ibrahim Awadnur, Øyvind Gjermshus, Husain Awadnur og Idris Awadnur.

på AKS etter at gratis kjernetid ble inn- ført. Jeg er veldig glad for at de yngre barna har gått på AKS hele veien. Jeg visste ikke så mye om hva AKS innebar tidligere, men ser at barna stortrives. AKS har betydd enormt mye for deres sosiale ferdigheter og utvikling, sier han.

Etter at barna begynte på AKS har også kona hans fått seg jobb.

- Det har blitt mulig nå som vi vet at barna er på skolen frem til klokka fire og leker og har det gøy med vennene sine, sier han.

Drar i samme retning

At så mange av barna på Tøyen skole nå går på AKS har positive ring- virkninger også utenfor skolen.

- Det gjør at også foreldrene blir mer involvert. De blir kjent med hverandre, og det skaper et miljø i nabolaget. Det er noe barna tar med seg etter hvert som de blir eldre. Tøyenidentiteten er rykende fersk og det er unikt at den er så sterk i et område preget av så stor inn- og utflytting. Her har både lokal- samfunn, skole og politikere dratt i samme retning, og det er ganske spektakulært hva som er oppnådd, sier Borgersrud.

- Områdeløft Tøyen handler om de menneskene som bor på Tøyen, og da finnes det knapt en sterkere indikator på at et tiltak har vært vellykket enn når de føler effekten i sine hverdagsliv. Når barna har et trygt sted å være og hvor de trives, gjør det at både de og foreldrene blir glade i lokalmiljøet sitt. Jeg tror og håper at det er krevende for foreldre som vurderer å flytte å få gehør for det hos barna sine i dag. Her vil ungene bli, sier Øyvind Gjermshus.

Sportsklubben med plass til alle

01

Tøyen Sportsklubb har ikke som mål å dyrke frem toppidrettsutøvere, men å bidra til et trygt oppvekstmiljø på Tøyen.

✍ Bjørnhild Fjeld

📷 Tore Fjeld, TSK

– **D**a jeg begynte å jobbe på Tøyen skole var det 5 av 220 elever som var med i idrett. Nå har Tøyen Sportsklubb (TSK) godt over 1000 medlemmer, og mange fra skolen, sier Sindre Andresen, som i dag jobber som daglig leder i sportsklubben.

Nesten ingen drev med idrett

Andresen fikk jobb som undervisningsinspektør på Tøyen skole i januar 2014. Han kom fra Haugen skole i bydel Alna i Groruddalen, og trodde han visste hva det ville si å jobbe på en flerkulturell skole. Men det viste seg at det var en enorm forskjell på en bydel med mange innvandrere som eier sin egen bolig, og Tøyen der nesten alle familiene bor i en trang leilighet de leier av kommunen eller en privat utleier.

En av de mest synlige forskjellene var at omtrent ingen av barna deltok i organisert idrett. Den viktigste årsaken til dette var at de ikke hadde råd.

– Det er mange storfamilier her som lever på lite plass. Området har også byens klart høyeste konsentrasjon av familier som lever på vedvarende lav inntekt. Du kan ikke betale flere tusen kroner i året for at de skal spille fotball da, det regnestykket går aldri opp, sier Andresen.

Økonomi og logistikk

For de fleste barn og ungdommer som vokser opp på Tøyen er det ikke en mulighet å bli med i et vanlig idrettslag. Kostnadene er én ting, logistikken som følger med å ha ett

02

Resultater fra bruker- undersøkelse

Høsten 2018 ble det gjennomført en brukerundersøkelse blant foreldre til barn som deltar i Tøyen Sportsklubb. Her er noen av resultatene:

- 80 % er ikke med i andre fritidsaktiviteter enn TSK
- 94 % av barna trives godt/ svært godt på aktivitetene – ingen mistrivdes
- 83 % sier TSK bidrar til barnets sosiale utvikling
- 60 % sier at TSK har bidratt godt/svært godt til å øke familiens sosiale nettverk
- 79 % sier TSK bidrar til at de ønsker å bli boende i bydelen
- 92 % sier TSK har økt deres stolthet over å bo i bydelen

03

eller flere barn med på idrett, er kanskje like viktig. For hva skal mor gjøre med de fire yngste ungene mens hun følger åtteåringen på fotballtrening og må hjelpe de eldre med lekser? Mange av familiene på Tøyen har ikke bil, heller ikke mulighet til å reise kollektivt for å komme seg til og fra aktiviteter. Ofte er de heller ikke så godt kjent andre steder enn i sitt eget nabolag.

- Da vi spilte kamp på Lille Tøyen (1 km fra Tøyen senter), kom halve laget til andre omgang, illustrerer lederen i sportsklubben.

Da TSK ble startet i 2015, var målet å lage en klubb med så lav terskel at alle skulle ha mulighet til å være med. I TSK koster hver aktivitet 100 kroner. For 500 kroner i året kan du delta på en aktivitet hver eneste dag fra mandag til fredag.

- Vi nekter ingen å bli med. Kommer det barn som ikke er meldt inn, får vedkommende være med på treninga, så tar vi kontingenten litt etter hvert, og det funker fint. Vi lar ikke foreldrenes manglende IKT-kompetanse stoppe barnets deltakelse. Da gjør vi heller

innmeldingen sammen med dem, forteller Andresen.

TSK er først og fremst en klubb som ønsker å gi medlemmene muligheten til å prøve mange ulike ting og selv finne ut av hva de liker, for en billig penge. Dersom noen etter for eksempel å ha vært med på fotball en stund har lyst til å trene mer, henvises de videre til en naboklubb med bedre sportslig tilbud.

- Vi skal være en farmerklubb. Vi skal gi et tilbud til de barna som ellers ikke får være med i idretten. Hvis de

- 01 Den profesjonelle danseren Stephanie underviser disse 2. klassingene i blant annet hiphop.
- 02 For å bli god i taekwondo må du kunne sparke både høyt og hardt. Det får barna på Tøyen lære fra ung alder.
- 03 Du trenger ikke å kjøpe en dyr taekwondo-drakt for å trene med Tøyen Sportsklubb. Kom i det du har!
- 04 Tøyen Sportsklubb holder de fleste aktivitetene i og rundt Tøyen skole, sier Sindre Andresen.
- 05 Lederutviklingsprogrammet Tøyenakademiet har betydd mye for ungdommer på Tøyen. Ungdommene blir synlige rollemodeller for andre i nærmiljøet.

04

05

- Vi tar utgangspunkt i aktiviteter som kan gjøres her i nærmiljøet, som ikke krever utstyr, og som kan utføres på skole, Aktivitetshuset K1, biblioteket eller utendørs.

Sindre Andresen

vil gå videre til en annen klubb, er det kjempeflott, understreker Andresen.

Kobling til aktivitetsskolen

- Hvorfor er det så viktig at barn får være med i idrett?

- Første uka jeg begynte å jobbe på skolen, gikk jeg inn i 6. klasse sin gymtime og det var kanskje én som klarte å stupe kråke. Nå går de på capoeira (brasiliansk kampsport) og

slår flikk-flakk over hele gulvet. Det handler om mestring, om å oppleve at du er god i noe. Men vel så viktig er det at de har noe å drive med. Det er bra at vi har fått gratis aktivitetsskole (AKS), men AKS stenger klokka 17, og det er mange timer igjen før disse ungene som vokser opp ute og utenfor blokka si skal inn og legge seg, sier Andresen.

Det er heller ikke bare den lave

kontingenten som gjør Tøyen Sportsklubb til noe helt spesielt i norsk sammenheng. Klubben drives nemlig i tett samarbeid med Tøyen skole, der styret i idrettslaget langt på vei består av foreldre og lærere, mens rektor er revisor i klubben.

Det minner på mange måter om slik de driver idrett i USA, der alt er tilknyttet skolen. På Tøyen er det aktivitetsskolen som er bindeleddet

mellom skolen og idrettslaget. For etter at det ble innført tilbud om gratis AKS, går nesten alle der.

- Mange som er trenere for kvelds-aktivitetene i sportsklubben jobber også på skolen, og mange av TSK sine aktiviteter gis gratis i skoletiden uten kostnad. De som ønsker å gjøre de samme tingene en gang til på kveldstid i regi av TSK, melder seg inn i idrettslaget, forklarer Sindre.

Lego-bygging og strikking

I Tøyen Sportsklubb er det også flere aktiviteter som du absolutt ikke forbinder med et idrettslag. For eksempel strikking, Lego-bygging og IKT-opplæring. Aktivitetene har det til felles at de skal kunne utføres med det de har tilgjengelig av arenaer på Tøyen. For tiden inkluderer dette blant annet fotball, basket, stikkball, capoeira, taekwondo, hiphop, sjakk, pilates, yoga, zumba, styrketrening, friluftsliv og allidrett. Det finnes tilbud til alt fra 3-åringer til pensjonister, det eneste som kreves for at du skal kunne bli med er at du har treningstøy og riktige sko.

- Vi tar utgangspunkt i aktiviteter som kan gjøres her i nærmiljøet, som ikke krever utstyr, og som kan utføres på skolen, Aktivitetshuset K1, biblioteket eller utendørs.

Sindre understreker at Tøyen Sportsklubb er så mye mer enn et idrettslag. Klubben har en naturlig plass i nabolaget, og utgjør en stor forskjell i livskvaliteten til familier som

lever på små ressurser og lite plass.

Skolen har fått flere elever

Det er nylig blitt gjort en brukerundersøkelse blant foreldrene til medlemmer i Tøyen Sportsklubb. Ett av de viktigste resultatene er at flere ønsker å la barnet begynne på Tøyen skole. For noen år siden var det en regelrett flukt fra skolekretsen, ved at mange foreldre søkte barna over til private og offentlige skoler andre steder i byen. I undersøkelsen svarer 58 prosent at Tøyen Sportsklubb bidro positivt til valget om å sende barna sine på Tøyen skole. 79 prosent sier at klubben bidrar til at de vil bli boende på Tøyen.

- Siden 2014 er elevtallet økt drastisk og tilnærmet fordoblet. Sammen med offentlig satsing på skolen og gratis AKS bør for eksempel 5-årsklubben, «Nedenfra», TSK og andre gode initiativ tillegges noe av æren for dette, mener Andresen.

I løpet av de få årene klubben har eksistert, har den skapt en stabilitet som har vært savnet i et nabolag der 30 prosent av befolkningen skiftes ut hvert eneste år.

For målet til Tøyen Sportsklubb er ikke å skape morgendagens topp-idrettsutøvere, men å få flere barn fra de fattigste familiene i Norge til å fullføre videregående skole, få flere til å komme seg i jobb, skape seg en fremtid og leve ut drømmene sine.

- Om vi har lyktes kan vi egentlig ikke måle før om 15 år, sier lederen.

Tøyen-akademiet

- Tøyenakademiet (TAK) er Tøyen Sportsklubbs egen ledertrening og frivillighetsopplæring for unge mellom 15–25 år. Opplegget er basert på samme modell og i samarbeid med Alnaskolen på Furuset.
- De som har gjennomført TAK kan få tilbud om trener- og lederjobb i sportsklubben.
- Deltakerne skal gjennom TAK bli synlige og positive rollemodeller i nærmiljøet, samt at de får kompetanse til å ta på seg roller både i frivilligheten og i samfunnet forøvrig.
- TAK skal gi positive ringvirkninger for hele Tøyen gjennom å lære opp ungdom til å ta ansvar for lokalmiljøet.
- En undersøkelse blant de som har gjennomført ett års lederopplæring gjennom TAK de tre siste årene, viser at 69 % er blitt motivert til å ta på seg verv i lokalsamfunnet. 42 % oppgir at de har fått lønnet arbeid som følge av deltakelsen i TAK.

Stolt fortid – viktigere fremtid

Sportsklubben Sterling fra Tøyen fyller 100 år i 2019. På slutten av 1990-tallet tydet alt på at klubben var på vei inn i glemselen, men takket være ildsjeler fra innvandremiljøet er det blitt nytt liv i den gamle arbeiderklasseklubben.

Bjørnhild Fjeld

Tore Fjeld

Mimoun El Atiaoui var engasjert i lokalmiljøet på Tøyen og Grønland, og ønsket å gi barn og ungdom et tilbud om å spille fotball på et lag. Han ble kontaktet av en gjeng med gutter på 9–10 år som opplevde at de ble jaget vekk fra fotballbanen fordi lag for voksne hadde booket treningstid der.

– Jeg ville gjerne trene dem, men vi hadde ingen klubb. Jeg tok kontakt med flere klubber, blant annet Lille Tøyen og Vålerenga, men det ville koste mye penger som disse guttene ikke hadde, det krevde innsats fra foreldrene og det var langt å dra på trening. Det passet ikke for oss, sier Mimoun.

Han fikk høre om Sportsklubben Sterling, en gammel klubb fra Tøyen som ikke var aktiv utover ett veteranlag for menn over 45 år. Og det var en leder, Walther Aamodt, som tok vare på klubben.

For å gjøre en lang historie kort, er det nå over 300 medlemmer i Sterling og på det meste har de stilt 15 lag i serien i Oslo fotballkrets. De har lag fra skolestart til junior, og har også fått jenter med innvandrerbakgrunn til å begynne å spille fotball.

Sterling er heller ikke bare en sportsklubb lenger. Gjennom Sterling for integrering og inkludering tilbyr de for eksempel leksehjelp, ferietilbud, utflukter og åpent hus på kveldene. Med støtte fra områdeløftet har de også fått seg et profitt lydstudio som ungdommene kan bruke.

Alle jobber gratis

Den tradisjonelle måten å drive idrettslag i Norge er ved hjelp av en

kombinasjon av dugnadsinnsats fra foreldre og profesjonelle trenere og ledere som får lønn. Dette innebærer at foreldrene må gjøre en ganske stor innsats for å drive laget, i tillegg til at de må betale en treningsavgift for at barna skal kunne delta.

– Dugnad er veldig ukjent for de fleste med innvandrerbakgrunn, det ligger ikke i kulturen. De vet ikke hva det er, og forstår ikke at trenere i norske idrettslag jobber gratis, sier Mimoun.

Rundt styrebordet i Sterling-huset på Vahl skole sitter imidlertid beviset på at innvandrere både kan og vil jobbe dugnad. Mohammed El Morabet, Morgan Kornmo, Kamran Iqbal og sønnen hans Aswad Iqbal jobber alle frivillig og fullstendig gratis som trenere og ledere for barn de ikke har noen familietilknytning til.

– Fortsatt er det noen som tror at vi er ansatt av kommunen og har lønn for å være trenere, forteller Mohammed.

Daglig leder Mimoun har full jobb og familie på Lambertseter, men stiller opp på 20. året for ungdommene i Sterling. Han har flere ganger opplevd å bli takket av ungdommer som kom inn i idretten på grunn av ham.

– De sier «hadde ikke du hjulpet meg, ville det gått veldig dårlig med meg». Det varmer, sier han.

– Vi gjør dette med hjertet. Det er ikke for å tjene penger, men for å gi barn og ungdom som vokser opp her et bedre liv, legger Morgan til.

Ildsjelene håper og tror også at det for neste generasjon vil være helt naturlig å stille opp som frivillige i idretten – selv om det ikke er det for foreldregenerasjonen.

Sin egen hjemmebane

Kamran er trener for et lag for 9-åringer, og har ofte med seg 20 gutter alene på t-banen eller bussen for å dra til kamp. Mange ganger må klubben sponse Ruter-billetten, for familien har ikke råd.

- De møter alltid her, og så drar vi sammen på kampen. Som regel er det bare meg og guttene som kommer alene med bagen sin, sier Kamran.

Det høyeste ønsket til Sterling akkurat nå er å få sin egen hjemmebane slik at de slipper å dra ut av nærmiljøet hver gang de skal spille kamp.

- Vi krever ikke, men vi ønsker veldig gjerne at foreldrene skal være med og se på barna når de spiller kamp. Det er fint å ha en heilagjeng, men det er vanskelig når vi spiller hjemmekampene på Ekeberg, sier Mohammed.

Nylig bestemte byrådet at det skal bli kunstgress på Klosterenga, så håpet er at Sterling til neste sesong kan spille 5-er og 7-er kamper der.

- Banen burde blitt utvidet så vi kunne spille 11-er fotball også. Jeg synes det er helt feil at en hel park skal brukes til kunst, når det er barn i nærmiljøet som ikke har et sted å spille fotball, sier Morgan.

Har fått jentene med

Jenter med minoritetsbakgrunn har tradisjonelt hatt lav deltakelse i idrett, og ett av målene til Sterling har derfor vært å få flere jenter til å bli med å spille fotball. Søstrene Salwa og Chadia Talhioui trener hvert sitt jentelag, Chadia har også tatt dommeropplæring.

- Det var ikke så mange tilbud da jeg vokste opp. Det å komme inn i idrett er viktig for å integreres i det norske samfunnet, og derfor ønsker jeg å

02

- Det å komme inn i idrett er viktig for å integreres i det norske samfunnet, og derfor ønsker jeg å gi noe tilbake til barna som bor her i området.

Salwa Talhioui

gi noe tilbake til barna som bor her i området, sier Salwa, som trener jenter 13-14 år.

Bekymret for oppvekstmiljøet

Ildsjelene i Sterling er alle bekymret for oppvekstmiljøet på Tøyen og Grønland. De legger ikke skjul på at de mener samfunnet bryr seg for lite om barn og unge i dette området.

- Det er flere som har blitt med i idrett, men også mange som ikke er med. Og her i området er det veldig lett å havne i dårlige miljøer. Det er ingen tvil om at vi med mer midler kunne gjort mer og fått bedre kvalitet på arbeidet vi gjør. Vi skulle også ønske oss mer samarbeid med kommunen, sier Mohammed.

Sterling har fått noe støtte fra områdeløftet i form av aktivitetsmidler og en partnerskapsavtale, noe de er veldig glade for. Men for å kunne holde treningsavgiftene lave, er de

helt avhengige av å få sponsorer. For det koster penger å drive et idrettslag, selv om trenere og ledere jobber gratis.

- Spillerne betaler ikke mye; maks 500 kroner og det inkluderer drakt. Men draktene blir fort små, og vi vet ikke om vi klarer å skaffe nye til neste år, sier Mimoun.

Ett år fikk de sponset sko av en produsent, og private aktører har gitt pengestøtte til å kjøpe drakter. Det å kunne stille med like drakter på kamper er viktig; det vet alle som har spilt fotball. Kanskje er det spesielt viktig for barn fra fattige familier, som for en liten stund kan slippe å tenke på sine daglige bekymringer og bare konsentrere seg om å vinne kampen.

- Vårt mål med Sterling er at vi skal tilby positive aktiviteter til barn og unge som ikke har andre steder å gjøre av seg, sier Morgan, og får støtte av de andre rundt bordet.

01 Sportsklubben Sterling får lov å bruke den gamle rektorboligen på Vahl Skole. De har nylig fått penger av områdeløftet til å pusse opp, og håpet er at de skal kunne tilby flere aktiviteter når det er ferdig. Fra venstre Kamran Iqbal, Aswad Iqbal, Mohammed El Morabet, Mimoun El Atiaoui, Morgan Kornmo, Najma Abdi Mohammed og Sumaya Alideq.

02 Ihab Ezzeldine og Reda Hussein satser seriøst på musikk, og planlegger snart å slippe låter for et større publikum. De takker Morgan Kornmo (midten) for at de har kommet seg vekk fra gata og inn i lydstudioet i kjelleren på Sterling-huset. I bakgrunnen: Mourad Jararri.

03 Søstrene Salwa og Chadia Talhioui trener hvert sitt jentelag, Chadia har også tatt dommeropplæring.

04 Jentene i Sterling 13-14 har foreløpig ikke vunnet så mange kamper, men de trener hardt for å få det til.

03

04

BEBOERNE TAR GREP OM NÆRMILJØET

I Enerhaugen borettslag bugner parsellhagene av grønnsaker, og langs Brannveien skaper benker og belysning stemning. – Vi tar rett og slett tilbake områder hvor det har foregått uønsket aktivitet, sier styreleder Rune Berge.

 Sissel Fantoft
 Ellen Johanne Jarli

Etter krigen var det stor bolignød i Oslo, og etter mye diskusjon ble det i 1958 bestemt at alle de gamle trehusene på Enerhaugen skulle rives og erstattes med seks splitter nye blokker. Tre høyblokker ble plassert på toppen av den bratte skrenten ned mot Grønland, en ligger like bak, og i tillegg kom det to lavblokker. I dag bor det totalt om lag 1000 mennesker fordelt på de 472 leilighetene.

– Jeg har bodd mange steder i Oslo, men jeg har aldri opplevd så mye engasjement blant beboerne som her. Folk er stolte av å bo på Enerhaugen, og med områdeløftet har det skjedd mye positivt i området, forteller Rune Berge som er leder i borettslagsstyret. Enerhaugen borettslag har fått støtte til flere prosjekter gjennom bomiljøtilskuddsordningen i Områdeløft Tøyen.

– Bomiljøtilskuddsordningen ble opprettet som et tiltak i Groruddals-satsingen 2007–2016. I 2016 ble det opprettet en tilsvarende ordning for områdeløft Tøyen. Formålet er å bidra

til utviklingen av trygge bomiljø og gode møteplasser. Målgruppen er alle ikke-kommersielle aktører, som borettslag, sameier, organisasjoner og sosiale entreprenører som ønsker å utvikle arenaer der folk kan møtes på tvers, forteller Synnøve R. Bøgeberg i Byrådsavdeling for byutvikling i Oslo kommune.

Mange parseller

Betingelsen for å motta bomiljøtilskudd er at borettslaget stiller med tilsvarende sum selv.

– Stemningen har stort sett vært overveldende positiv i generalforsamlingen. Vi hadde aldri fått til alt vi har gjort uten bomiljøtilskuddene, sier Rune Berge.

Det første prosjektet borettslaget søkte om støtte til var parsellhager hvor beboerne kan dyrke egne grønnsaker. Totalt er det anlagt 91 parseller, som hver består av to kvadratmeterstore dyrkekasser.

– Parsellene er plassert bak St.

Hallvard kirke og bak Smedgata 32. Området bak kirken er fredet, så det var begrenset hvilke muligheter vi hadde der. Vi søkte og fikk tillatelse til å anlegge parsellhager, noe som fungerer veldig fint, forteller leder i borettslagets hagelag Eivind Åse.

Begge områdene hvor parsellene er plassert har tidligere vært mørke og gjengrodde, og til tider vært arena for lyssky aktiviteter.

– Det har vært problemområder hvor det blant annet har foregått omsetning av narkotika. Det har vært spesielt plagsomt for beboere med veranda som vender bak Smedgata 32. Etter at vi fikk parsellene har problemet forsvunnet totalt, sier Åse.

Godt samarbeid

Alle parsellene disponeres av ivrige beboere, som betaler 350 kroner i årsleie.

– Pengene går blant annet til innkjøp av felles jord. Plantefristen er 1. juni, og hvis man ikke har satt i gang noe i

Enerhaugen borettslag

- Enerhaugen borettslag består av seks blokker med til sammen 472 boenheter.
- Gjennom Bomiljøtilskuddsordningen i Områdeløft Tøyen har borettslaget fått støtte til parsellhager og utvikling av Brannveien-området.
- Støtten er tildelt i flere omganger, og borettslaget har investert tilsvarende summer selv.
- Til prosjektet Brannveien har borettslaget mottatt bomiljøtilskudd på 750.000 kroner fra Områdeløft Tøyen, og har investert samme beløp selv. I tillegg har OBOS bevilget 10 millioner kroner til prioriterte tiltak, og Sparebankstiftelsen 1,5 millioner kroner til buldreveggen.
- Til prosjektet med parsellhagene har borettslaget mottatt 300.000 kroner i bomiljøtilskudd fra Områdeløft Tøyen, og har investert tilsvarende beløp selv.

Beboere i Enerhaugen borettslag

Even Kvikstad

– Vi har bodd her siden 2015 og trives kjempegodt. Etter at vi fikk en datter har vi begynt å sette enda mer pris på alle de grønne områdene som finnes i nærheten. Her er det stille og rolig, men samtidig veldig sentralt. Jeg håper at bomiljøtilskuddene blir brukt på en klok måte, på tiltak som kommer hele beboermassen og nabolaget til gode. Jeg synes det bare er hyggelig når andre bruker området vårt.

Martin Shetelig

– Jeg bodde på Enerhaugen tidligere, og flyttet tilbake igjen for et halvt år siden. Herfra er det kort vei til alt, uten at vi bor midt i gryta. Og så har vi en fantastisk utsikt. Jeg synes det er fint at borettslaget har tatt tilbake en del områder hvor det tidligere foregikk en del uønsket aktivitet. Bomiljøtilskuddene har hatt en positiv effekt for området, både for oss som bor her og for andre som bruker arealene.

Åse Høines

– Jeg har bodd på Enerhaugen i 15 år, og her har vi alt! Det er et veldig fint område å bo i. Bomiljøtilskuddene har ført til mye bra, blant annet bedre belysning flere steder og gatekunst langs Brannveien. Det er hyggelig å se at disse områdene rustes opp. Jeg har også fått min egen parsellhage – jeg har to plantekasser hvor jeg dyrker blant annet jordbær, urter og erteblomster.

03

- 01 Rune Berge og Eivind Åse er stolte over de vakre parsellhagene. Ved å rydde i busker og kratt for å gjøre plass til 91 parseller har borettslaget bidratt til å fjerne narkotikasalget i området.
- 02 Langs garasjene som ligger under høyblokkene ønsker borettslaget å lage Norges lengste buldrevegg.
- 03 Pia M. Hasselknippe viser frem hagelagets skilt som beboerne kan plassere i kassene sine hvis de reiser bort. Da sørger naboene for vanning og godt stell.

områder som tidligere ikke har vært brukt. Mange mener at ved å legge til rette for positiv aktivitet vil de uønskede elementene forsvinne av seg selv. Enerhaugen ligger flott til på en høyde med fantastisk utsikt over Oslo, og det ønsker vi å benytte oss av, til glede for både våre egne beboere og andre. Dette er et løft for hele området, sier Berge.

kassen sin innen da, går den videre til nestemann på ventelista, sier Åse.

I kassene dyrkes det både tomater, reddiker, grønnkål, jordbær, jordskokk, snittbønner, sukkererter, agurk og rabarbra.

– Det har vært en stor suksess – ikke minst er det utrolig sosialt! Jeg har blitt kjent med mange nye naboer etter at jeg fikk min egen parsell, sier Berge.

Hagelaget har laget egne «Jeg trenger vann»-skilt som beboerne kan plassere i kassene sine hvis de reiser bort.

– Da sørger naboene for å vanne. Sameksistensen blant «parsellantene» er aldeles utmerket, istemmer Åse.

Etter suksessen med parsellhagene fikk Enerhaugen borettslag blod på tann og søkte ytterligere bomiljøtilskudd til et skisseprosjekt for Brannveien.

– Det er et utnyttet område på 26 mål i et bortgjemt skogkratt. Det er en slags gangvei som forbinder Enerhaugen med Tøyen og Grønland, og som brukes av mange – også utenfor våre blokker – som snarvei. Området har vært temmelig mørkt på kveldstid, og også der har det foregått narkotikaomsetning i buskene, så det har ikke vært særlig hyggelig å gå der, forteller Berge.

Løft for hele området

Ideene til hva området kan brukes til har vært mange, alt fra geitefarm til bikuber har vært foreslått.

– I samarbeid med Lala Arkitekter har vi endt opp med et skissekonsept som består av flere deler, så vil tiden vise hva som blir gjennomført. I hovedsak ønsker vi å gjøre området mer attraktivt, med blant annet et promenadeplatå hvor man kan sitte og nyte utsikten. Vi skal også felle en del trær og ønsker å lage Oslos lengste buldrevegg langs garasjene

02

som ligger under to av høyblokkene. Videre ønsker vi å lage en trapp ned til Åkebergveien slik at man slipper å gå rundt, forteller Berge.

Noen strakstiltak er allerede gjennomført, blant annet stemningsbelysning langs Brannveien.

– I samarbeid med en dansk gatekunstner har vi også laget en diger kunstvegg der hvor vi håper

at buldreveggen kommer senere. Kunstneren har besøkt Langleiken og Enerhaugen barnehager og lyttet til historier barna fortalte. Deretter har han levendegjort historiene på den 60 meter lange veggen, sier han.

I løpet av høsten 2018 kommer flere plassbygde benker på plass.

– Selve kongstanken bak Brannveien-prosjektet er å ta tilbake

Positive ringvirkninger

Det sosiale foretaket Nedenfra fikk bomiljøtilskudd til å arrangere Tøyen boligkonferanse. Det førte til opprettelsen av Oslos tredje boligbyggelag.

 Sissel Fantoft
 Ellen Johanne Jarli

Nedenfra har som formål å bidra til en åpnere og mer demokratisk byutvikling. Det sosiale foretaket ble etablert av Ole Pedersen i tilknytning til nabolagsinkubatoren Tøyen Unlimited, som ble initiert av Områdeløft Tøyen.

Tøyen Unlimiteds utgangspunkt er at løsningene på utfordringer i nabolag og nærmiljø finnes i det samme nabolaget og nærmiljøet. Innbyggerne i området blir invitert til å komme med forslag til løsninger på ulike utfordringer, og får tilgang på et arbeidsfellesskap hvor de kan sitte og jobbe, forteller han.

Nedenfra holder i dag til i aktivitetshuset K1.

- I starten satt vi i samme kontorlandskap som Områdeløft Tøyen, slik at vi kom veldig tett på det offentlige. Dermed kunne vi utveksle erfaringer med hverandre, samtidig som vi fikk et godt innblikk i det offentlige problemforståelse, sier han.

Pedersen har en mangfoldig bakgrunn som kulturentreprenør, og har også en tverrfaglig mastergrad i innovasjon. Han er foreløpig eneste ansatte i Nedenfra, og hyrer inn prosjektmedarbeidere til de ulike oppdragene.

- Jeg bor på Tøyen og har barn på

Tøyen skole, og var opptatt av problemet med fortrengning av opprinnelige beboere til fordel for folk med bedre økonomi. Gjennom økt grad av og kvalitet på medvirkningen fra beboerne på Tøyen, har vi mulighet til å få satt denne problemstillingen høyere opp på den politiske dagsordenen, sier han.

Positive ringvirkninger

Bolig, arbeid og barn/oppvekst er tre sentrale temaer som er avgjørende for å skape et godt nærmiljø, mener Pedersen.

- Det er dette som til sammen

skaper sosial bærekraft i området, og som skal til for at Tøyen skal være et godt sted å bo. Områdeløft Tøyen har gjort mange tiltak som har vært utrolig viktig for barna. Bolig og arbeid er større og mer strukturelle problemstillinger som områdeløftet ikke kan løse. Det områdeløftet derfor har gjort er å tilby arenaer som Aktivitetshuset K1 og Tøyen Unlimited, hvor folk kan komme sammen og jobbe med disse sakene. Noe av det første vi gjorde da vi hadde etablert Nedenfra var å arrangere Tøyen boligkonferanse, som ble støttet med bomiljøtilskudd og aktivitetsmidler gjennom Områdeløft Tøyen, forteller han.

I etterkant av konferansen ble Tøyen boligbyggelag stiftet. Det er dermed Oslos tredje boligbyggelag, ved siden av OBOS og USBL.

- Vi ønsker å være med på å påvirke hvordan Tøyen utvikles. Vanligvis er byutvikling noe som arkitekter og utbyggere har et forhold til, mens vanlige folk opplever at de er langt unna beslutningsprosessene. Det vil vi gjøre noe med gjennom Nedenfra, sier Pedersen.

Tøyen Boligbyggelag har i dag 350 medlemmer.

Nedenfra påtar seg en rekke ulike oppdrag. Blant annet har Pedersen vært hovedforfatter for en publikasjon som handler om at Bydel Gamle Oslo ønsker å være en pilotbydel for gode boligsosiale løsninger.

- Nedenfra har også tatt oppdrag for Sykehjemetaten, der de har arrangert en medvirkningsprosess for å koble nabolaget på utviklingen av Lille Tøyen sykehjem. Så vi jobber med kunnskapsutvikling, rådgiving og gjennomføring av prosjekter langs flere akser - fellesnevneren er at vi hele tiden har fokus på medvirkning og samskaping, sier han.

Effekten av Områdeløft Tøyen lever dermed i beste velgående blant annet i Nedenfra.

- Spesielt potensialet i nabolaget, som ble utløst gjennom Tøyen Unlimited har vært viktig, både for meg personlig og for andre aktører

BOMILJØTILSKUDD

i nærmiljøet. Områdeløftet initierte Tøyen Unlimited, som gjorde det mulig å etablere Nedenfra, som fikk bomiljøtilskudd for å arrangere Tøyen Boligkonferanse, som ledet til stiftelsen av Tøyen Boligbyggelag. Det er noe nærmest poetisk vakkert å se hvordan de positive ringvirkningene bygger på og forsterker hverandre, sier Ole Pedersen.

01 Tøyen boligkonferanse skal bidra til å gi innbyggerne større innflytelse over utviklingen på Tøyen.

02 Ole Pedersen er opptatt av at de opprinnelige beboerne på Tøyen ikke skal fortrenkes når prisene stiger.

Flere fine bomiljøprosjekter

Sameiet Hagegata 46

fikk i 2016 støtte til å forvandle et mørkt og slitt portrom til et hyggelig inngangsparti. De har også fått støtte til å ruste opp bakgården, som nå er et innbydende sted der beboerne kan møtes.

Ellen Johanne Jarli

Sameiet Sørligata 8

fikk i 2018 støtte til å føre opp veggmaleriet «Candy birds». Bygget huset tidligere Kiellands Dropsfabrikk, som blant annet er opphavet til Laban seigmenn og Kongen av Danmark. Veggmaleriet er også synlig for forbipasserende.

Christina Skreiberg

Eksempler på andre som har fått tilskudd

- Gårdsstyret i Tøyengata 47 har fått støtte til sosiale aktiviteter utenfor bomiljøet, i en periode der selve bygget skulle fundamenteres og alle utendørs-arealer ble avsperrret.
- Tøyenhagen borettslag har fått støtte til å etablere lekeplass for litt større barn, samt en sittegruppe slik at foreldrene kan bli kjent mens barna leker.
- Sommerfrydløkken AS har fått støtte til å etablere pallekarparseller for både å aktivisere et område som vender ut mot offentlige arealer, samt bidra til en holdningsendring knyttet til matproduksjon og matsvinn.
- Sameiet Borghaven har fått støtte til å fjerne en slitt fontene i bakgården og erstatte denne med lekeplass for barna. Målet er å skape et område som beboerne ønsker å ta i bruk, og således bidra til et godt bomiljø.
- Borettslaget Heimdal II har fått støtte til å oppføre veggmaleri på bygårdens gavlsvegg som vender mot Tøyengata barnehage. Motivet er utformet av Øystein Dolmen, og utført av graffitikunstneren Jame One.

Borettslaget Friis' gate 6

fikk i 2017 tilskudd til oppgradering av innendørs fellesarealer i en bygård med mange små leiligheter. Den oppgraderte storstua brukes blant annet til fellesmiddager for beboerne og til å arrangere barnebursdager og andre feiringer.

Ellen Johanne Jarli

01

Tok blokka tilbake

Beboerne i Kolstadgata 7 har fått en tryggere, renere og mer sosial blokk, ikke minst takket være innsatsen fra gårdsstyret og ildsjelene Yetis Subas og Ali Sheik Nuur.

 Sissel Fantoft Ellen Johanne Jarli

–Det er så hyggelig å se at de som bor her har blitt stolte av hjemmet sitt; de setter ut blomster på balkongene, og rydder og ordner når de ser at det trengs.

Ali Sheik Nuur

Kolstadgata 7, på folkemunne kalt K7, er en kommunalt eid blokk som ligger over veien fra Tøyen senter og har hatt et temmelig frynsete rykte tidligere. Her har barnefamilier bodd under samme tak som rusmisbrukere og psykisk syke, og det har til tider vært mye uro i blokka. Gjennom Områdeløft Tøyen ble det høsten 2015 installert bedre belysning i og rundt blokka, kjeller og loft ble tømt og trappeoppgangene vasket og malt.

- Vi tenkte at det var viktig å starte med synlige, fysiske tiltak - det skaper tillit til prosjektet. Etter hvert har blokka også fått et bedre og sikrere dørsystem, hvor hver etasje kan låses for seg, forteller bomiljøarbeider Ingunn Tyriberget i Bydel Gamle Oslo.

I september 2016 åpnet område-løftet et bomiljøkontor i naboblokka,

02

03

Gruegata 15, hvor beboerne i de to blokkene kunne komme med ønsker og innspill til et bedre bomiljø.

-K7 har vært kommunal bolig i mange år, og det at blokka har hatt et dårlig rykte har også preget de som bor her. Siden K7 har felles bakgård med Gruegata 15, var det naturlig for oss å se de to blokkene i sammenheng og opprette et felles bomiljøkontor, sier Tyriberget.

Hærverk, bråk og uro

Gjennom Områdeløft Tøyen ble det også opprettet et eget gårdsstyre i K7, som har holdt tett kontakt med prosjektmedarbeiderne underveis. Yetis Subas og Ali Sheik Nuur har bodd i K7 i henholdsvis 18 og 6 år, og engasjerer seg for å skape et godt bomiljø.

-Vi har hatt et styre i gården hele tiden, men det fungerer mye bedre nå etter områdeløftet. Bomiljøkontoret var et sted hvor vi ble kjent med de

- 01 Samarbeidet mellom beboere, bydel og Leieboerforeningen har ført til store forbedringer i og rundt K7. F.v. Heidi Brenna Vollan, Ali Sheik Nuur, Ingunn Tyriberget og Yetis Subas.
- 02 Sørli lekepark ligger like ved K7 og er blitt et populært sted for både barn og voksne.
- 03 Beboerne er glade for den positive utviklingen i og rundt blokka.
- 04 Hver etasje har fått sitt eget kunstverk i trappeoppgangen, signert kunstneren Teg. Prosjektet er gjennomført i samarbeid med barna som bor i blokka.

som jobber i bydelen, og vi har fått god hjelp til å finne ut hvem vi skal kontakte avhengig av hva vi lurte på, sier Subas.

Subas har voksne barn som vokste opp i K7, mens Nuur har familie som fortsatt bor i blokka.

- Tidligere var det helt forferdelig å bo her. Det var mye hærverk, bråk og uro, sier Subas.

- Det bodde mange narkomane her, og det var ikke et problem i seg selv, men det førte til at det ble veldig mye trafikk inn og ut av blokka også nattestid, legger Nuur til.

I perioder var det nødvendig med vektere som sto i døra døgnet rundt for å begrense inntoget av uønskede gjester.

- Det var ikke noe hyggelig - vi fikk nesten følelsen av å bo i fengsel. I tillegg hadde vi problemer med at ting som ble ødelagt ikke ble reparert. Dessuten slet vi med konflikter innad i de ulike befolkningsgruppene som bodde her, sier han.

I K7 bor det i dag folk med bakgrunn fra blant annet Somalia, Marokko, Tyrkia, Irak, Syria, Pakistan og Norge.

-Det bor veldig mange ulike mennesker her. Til sammen er vi om lag 450 beboere fordelt på 72 leiligheter, sier Subas.

Dugnad og fest i hagen

De siste årene har det vært mye roligere både i og rundt K7.

-K7 har en del sentrumsspesifikke utfordringer på grunn av beliggenheten, og det førte til en del konflikter. I dag er imidlertid situasjonen en helt annen, og det har Subas og Nuur mye av æren for. Uten deres engasjement og innsats ville det ikke vært mulig å få gjennomført det vi har gjort. Gårdsstyret har fått stor - og fortjent - tillit fra Områdeløft Tøyen, sier bomiljøarbeider Heidi Brenna Vollan i

Beboere i Kolstadgata 7:

Bushra Al-Saedy:

- Jeg har bodd i K7 i 13 år, og nå er det mye bedre her enn det var tidligere. Det føles trygt å bo her, og hvis noe skjer sier jeg fra til Subas eller Ali og så blir det ordnet opp i med en gang. Her har vi hyggelige naboer og en flott hage.

Mimon Arrasi:

- Jeg har bodd her i to og et halvt år og trives veldig godt. Det er hyggelig å sitte på balkongen og se på naboene som bruker hagen. Her bor det bare snille mennesker.

Sahra Hassan:

- Jeg har bodd her i 15 år, og mine sju barn vokser opp her. Derfor er det viktig for meg at dette er en trygg plass å bo, og det føler jeg nå - det har blitt veldig mye bedre de siste årene. Det er roligere, renere og mer sosialt, vi har blitt kjent med naboene og barna leker sammen. Og så er det hyggelig når vi har fester sammen i hagen flere ganger i året.

Bydel gamle Oslo.

- Ingunn og Heidi har vært veivisere for oss innover i det offentlige, mens vi har hatt kontakten med beboerne i området og formidlet deres innspill. Det har fungert veldig bra. Det er så hyggelig å se at de som bor her har blitt stolte av hjemmet sitt, de setter ut blomster på balkongene, og rydder og ordner når de ser at det trengs. Vi mener at alle har en plikt til å bidra i

fellesskapet, sier Nuur.

Flere ganger i året har beboerne i K7 festlige lag i hagen.

- Her møtes vi til både id-, jule- og sommerfester, hvor alle tar med mat og koser seg sammen. Det har ført til at vi har blitt bedre kjent med naboene, og dermed blitt mer sosiale, sier Nuur.

Om sommeren er hagen flittig brukt, ikke minst etter dugnaden hvor barna

malte blomsterkasser hvor det dyrkes både blomster og urter.

Enorm innsats

K7 eies av den kommunale etaten Boligbygg Oslo KF. Beboerne har fått tettere kontakt også med dem de siste årene.

- I tillegg har vi fått god støtte fra Leieboerforeningen når det gjelder blant annet drift av gårdsstyret, spørsmål knyttet til leiekontrakter, samt rettigheter og plikter vi har som leietakere, forteller Nuur.

- Beboerne i Kolstadgata 7 har lagt ned en enorm innsats i å gjøre gården tryggere og triveligere. For Leieboerforeningen har det vært en fantastisk reise å få samarbeide så tett med beboerne. Arbeidet har båret frukter. Det er utrolig fint å snakke med folk som har bodd i K7 lenge og som opplever gården som et mye bedre sted å bo nå enn før, sier

avdelingsleder boligsosialt Anne-Rita Andal i leieboerforeningen.

- Først og fremst er det beboerne selv som skal ha æren for dette arbeidet. Både bydel, Boligbygg som eier og har driftsansvar for blokka og Leieboerforeningen har jobbet mye for å endre bomiljøet, men det er beboerne selv som har skapt de store endringene, legger hun til.

Høye husleier

Andal mener at områdeløftet har

forstått at beboerne, og spesielt gårdsstyrene i K7 og andre gårder, er en ressurs for Tøyen. Tilliten har blitt vist blant annet gjennom økonomisk støtte til ulike tiltak, og ved at gårdstyrene trekkes inn i dialogen om hvordan Tøyen skal være.

- Imidlertid er det viktig å påpeke at det fremdeles er store utfordringer både i K7 og i andre kommunale gårder i Oslo. Positive endringer som den vi ser i K7 er ofte personavhengige. Da må man også være klar over at beboerne

her har tre- eller femårskontrakter og lever med en stor usikkerhet. I mange gårder ser vi at ressurspersoner ikke får fornyet kontraktene sine. Dette er et tema som områdeløftet kan være med på å løfte fram og påpeke, men det er viktig å huske på at makten til å endre dette systemet verken ligger hos områdeløftet, bydelen eller Boligbygg, men hos de folkevalgte, understreker hun.

De høye husleiene er også et stort problem, og på Tøyen er andelen fattige barnefamilier høy.

- Det er jo et slags paradoks at beboere med lav inntekt skal legges ned en så stor innsats i bomiljøet sitt, når de samtidig betaler en svært høy husleie og lever med midlertidige kontrakter. Men dette er jo også en sak som opptar mange beboere i kommunale gårder, og jeg er sikker på at både områdeløftet og Oslo kommune er villige til å lytte til beboerne i større

grad i tiden som kommer, sier Anne-Rita Andal.

Et bedre sted å bo

Nuur og Subas bruker mye tid på å ta vare på K7, beboerne og området rundt blokka.

- Vi går runden hver kveld og natt, og rydder og fjerner søppel. Beboerne kontakter oss når det er noe de trenger hjelp til, sier Subas.

- Gårdsstyret har vært en helt avgjørende faktor for de tiltakene som har blitt gjennomført i K7. Vi har etablert noen strukturer for samarbeid som lever videre, også etter områdeløftet, sier Vollan.

- Nå forsøker vi å rekruttere en person fra hver etasje til gårdsstyret, og også få med nyinnflyttere for å holde kontinuiteten, tilføyer Nuur.

Et annet prosjekt som ble gjennomført gjennom områdeløftet var at hver etasje har fått sitt eget kunstverk i

trappeoppgangen, signert kunstneren Teg.

- Barna i blokka fikk velge mellom fem kunstnere, og resultatet ble en suksess. Hver etasje har sin egen farge på kunstverket, forteller Tyriberget.

- Nå er det ett år siden kunsten ble malt på veggene, og ikke en eneste gang har noen forsøkt å tegne eller tagge på det. Det er helt fantastisk, og viser at slike tiltak betyr mye for oss som bor her. Vi har heller ingen problemer med tyverier av sykler eller barnevogner fra fellesarealene, sier Nuur.

- K7 har blitt et bedre sted å bo, vi har fått mer kontakt med hverandre og vi vet hvor vi skal henvende oss hvis det oppstår problemer. Det er en positiv utvikling som jeg håper vil fortsette, sier Yetis Subas.

Mer enn et kontor

Det felles bomiljøkontoret for de kommunale gårdene Kolstadgata 7 og Gruegata 15 er fylt med aktivitet uka gjennom.

 Sissel Fantoft Ellen Johanne Jarli

Bomiljøkontoret ble opprettet som en del av Områdeløft Tøyen som et drop in-kontor for beboere på hele Tøyen. Tanken bak å plassere kontoret sentralt på Tøyen var å sikre medvirkning fra beboerne i områdeløftet. - Vi hadde fast kontortid der, og det var veldig nyttig. Yetis Subas og Ali Sheik Nuur fra Kolstadgata 7 var svært aktive brukere av kontoret; de videreformidlet innspill fra beboerne i sin blokk til oss, forteller bomiljøarbeider

Heidi Brenna Vollan i Bydel gamle Oslo.

Bomiljøkontoret brukes fortsatt til en rekke aktiviteter. Kolstadgata 7 og Gruegata 15 har egne gårdsstyrer som jevnlig avholder felles styremøter her. Solfrid Dimen Hansen er styremedlem fra Gruegata 15, og hun er fornøyd med at styret har en arena til sine møter.

- Temaene på møtene handler om miljø - både bomiljø og utemiljø. Begge blokkene har de samme utfordringene,

og da er det positivt at vi snakker med hverandre og blir enige om hva vi bør gjøre, og samkjører henvendelsene til Boligbygg, sier hun.

Populært lokale

Solfrid Dimmen Hansen er født og oppvokst på Tøyen, og bodde i en annen kommunal blokk inntil den ble stengt for fire år siden.

- Da flyttet jeg til Gruegata 15. Jeg trives godt på Tøyen og har alltid følt meg trygg her, sier hun.

Hansen er også engasjert i bomiljøkafeen som er startet opp i lokalene til bomiljøkontoret.

- Den første gangen var det flere

som hadde med mat de serverte gratis, men planen er at vi etter hvert skal begynne å ta litt betalt. Det er en nabokafé - en felles møteplass hvor vi kan komme sammen, sier hun.

Bomiljøkontoret er også et populært lokale for ulike frivillige aktiviteter.

- Lokalene brukes også til å arrangere ulike fester, leksehjelp og matlaging. Det er ingen tvil om at lokalene dekker et viktig behov for beboerne, sier Yetis Subas.

Bomiljøkontoret brukes til mange aktiviteter og er populært i alle aldersgrupper.

TØYEN UNLIMITED

Løft fra innsiden

Hva om løsningene på problemene i et nabolag finnes akkurat der - i det samme nabolaget?

 Bjørnhild Fjeld og Sigrid Zurbuchen Heiberg

 Tore Fjeld

Når vi snakker om et område-løft, forestiller vi oss at det kommer noen utenfra og gir midler som skal løse ulike utfordringer. Men hva om ressursene allerede finnes i nabolaget, de må bare få de rette betingelsene for å vokse?

Hjelp til selvhjelp

- I stedet for å spørre om hva folk trenger hjelp til, kan vi heller spørre hva de trenger for å kunne hjelpe seg selv, familien og lokalmiljøet, sier Sarah Dallas Prosser, som stiftet Tøyen Unlimited etter å ha blitt inspirert av Storbritannias største organisasjon for sosiale entreprenører, UnLtd UK.

Tøyen Unlimited er i dag en uavhengig organisasjon som holder til på Aktivitetshuset K1, og inngår i Områdeløft Tøyens mange tiltak for å gjøre Tøyen til et bedre sted å bo.

- Vi støtter lokale ildsjeler som har gode ideer til noe de vil sette i gang med, og som vil bidra til en bedre hverdag og fremtid for de som bor i området. Det fins en drøss av folk på Tøyen med innovative ideer til hvordan sosiale utfordringer kan løses. Ofte trengs bare litt starthjelp for å komme i gang, og det er det vi kan tilby, sier Laura Marano som er daglig leder i Tøyen Unlimited.

Tøyen Unlimited ønsker å være en brobygger mellom offentlig sektor, næringslivet, ideell sektor, frivilligheten, start up-miljøer og

enkeltmennesker.

- Ofte er det jo de som bor et sted som vet best hva som trengs der, og hvordan man kan få det til. Derfor ønsker vi å bidra til at lokale beboere får mulighet til å prøve ut og bygge opp egne løsninger på sosiale

utfordringer, på en økonomisk bærekraftig måte, sier Laura.

Vil endre samfunnet

Tøyen Unlimited er en såkalt nabolagsinkubator som støtter lokale ildsjeler som har innovative ideer til

02

01 Ressursene er her allerede; folk trenger bare bittelitt hjelp for å komme i gang, sier Sarah Dallas Prosser.

02 Laura Marano lærer mye av ildsjelene som blir «unlimitere».

hvordan sosiale utfordringer kan løses gjennom bærekraftige forretningsmodeller - det er det som heter sosialt entreprenørskap.

- En sosial entreprenør er en som ønsker å starte et sosialt foretak, det vil si et firma som skal endre noe i samfunnet. Han eller hun kan selvfølgelig ta ut lønn og dekke sine kostnader, men det eventuelle overskuddet skal gå tilbake til lokalsamfunnet, forklarer Sarah.

For å få etablere foretaket gjennom Tøyen Unlimited må det også stå i vedtektene at profitten skal tilbake til samfunnet.

Det betyr at foretaket ikke bare skal tjene penger og være økonomisk bærekraftig, men det skal bidra til å gjøre lokalsamfunnet bedre, og tilføre samfunnet sosiale verdier. Ingen av aksjeeierne, individer eller grupper,

skal tjene store summer på driften eller ta utbytte.

Et sosialt foretak er heller ikke en veldedig organisasjon, men en bedrift som godt kan ta mye betalt av sine kunder, for deretter å bruke overskuddet på å støtte tiltak i lokalsamfunnet.

Søk - prøv - gjør

Hvis du har en idé om hvordan du kan gjøre noe positivt for menneskene på Tøyen, kan du søke Tøyen Unlimited om ulike «pakker». Størrelsen på pakken avhenger av hvor langt du har kommet med å utvikle foretaket ditt.

«Prøv det-pakken» passer for deg som har gått rundt med en idé lenge, eller allerede har satt i gang, men ikke som et sosialt foretak. Den inkluderer 10 000 kroner, personlig støtte fra en av Tøyen Unlimiteds støttespillere, tilgang til nye nettverk, kurs og verksteder, og drop-in kontorplass.

«Gjør det-pakken» er for deg som har kommet i gang med foretaket ditt, men som vil ha støtte til å skape mer effekt og utvikle en mer robust forretningsmodell som sosial entreprenør. Her får du blant annet mer økonomisk støtte, og tilbud om fast kontorplass.

«Bygg det-pakken» er for deg som er godt i gang med et inspirerende, effektivt og vellykket sosialt foretak, og som vil vokse videre.

Skaper sosial verdi

Siden oppstarten har mange av unlimiterne på Tøyen klart å skape sin egen arbeidsplass, og noen har også kunnet ansette flere. Andre igjen driver fortsatt foretaket sitt på deltid, eller på frivillig basis.

- Shamsa Abbas Moalin og hennes Kulmis-nettverk er et godt eksempel på hvordan et sosialt foretak kan fungere. Kulmis ble etablert for å redusere diabetes, kreft og sosial isolasjon blant somaliske og andre kvinner. De har fått det til ved å etablere et foretak som består av en sygruppe og

et catering-firma. Etter hvert har de utviklet sine business- og syferdigheter og kan nå også tilby muligheter for jobb, sier Sarah.

Hvor vellykket et prosjekt er, avhenger ikke nødvendigvis av hvor mye penger du omsetter for, eller hvor mange ansatte du har. Den sosiale verdien kan være veldig stor selv om selve foretaket er i liten skala.

Inspirerer andre

Etter at Tøyen Unlimited kom i gang, er de blitt kontaktet av flere som ønsker å prøve ut samme modell, blant annet i Stavanger.

- Jeg har veldig tro på denne måten å utvikle et lokalsamfunn på. Ressursene som trengs for å skape forandring er her, men folk trenger bare bittelitt hjelp for å komme i gang. Det kan være en liten pengesum til å kjøpe en PC, eller at de får en gratis kontorplass der de kan jobbe, sier Sarah.

Laura forteller at hun og de andre som jobber i Tøyen Unlimited lærer mye av ildsjelene som blir «unlimitere». - Dette er jo folk som kan mye om det de driver med. Vi lærer nok vel så mye fra dem, som de lærer fra oss. De som får støtte er ofte utradisjonelle og ressurssterke mennesker, som brenner for en sak de kjenner gjennom egen livserfaring.

De fleste «unlimitere» bor i nabolaget, og mange av dem har vært på Tøyen lenge og har nettverk i lokalsamfunnet. Ved å ha et fysisk sted å møtes; et kontor der de kan sitte sammen og jobbe, kan erfaringer og ideer lettere deles, og nettverkene kan utvides og styrkes.

- Det er mye solidaritet mellom menneskene her. Og sosialt! Noen kommer kanskje inn for å drive med et musikkprosjekt, men er også interessert i andre tema, og så møter de noen som jobber med det og blir engasjert til å bidra. Her er det en uformell stemning som gjør det lett å dele og lære av hverandre, sier Laura.

Brenner for lokal kaffe

Ayalew G. Desta kjemper for å gjøre de små bedriftene på Tøyen og Grønland mer lønnsomme. Slik vil han bidra til skape lokale arbeidsplasser, møteplasser og, som bonus: God kaffe.

Bjørnhild Fjeld Tore Fjeld

Hadde Tøyen vært uten små lokale kaffebarer, frisører, klesbutikker og restauranter? Ganske mye kjedeligere, vil de fleste være enige i. Men hvis store kjeder som Espresso House og Starbucks etablerer seg i nabolaget, er det ikke lett for den lille, lokale kaffebaren å stå i mot konkurransen.

Beholder pengene lokalt

Gjennom sin organisasjon Independent Business Accelerator (IBA) hjelper Ayalew G. Desta små bedrifter på Tøyen og Grønland til å bli bærekraftige slik at de klarer å overleve. Han er tilknyttet Tøyen Unlimited, og jobber for tiden med et pilotprosjekt der han samarbeider

med 14 små kaffebarer på Tøyen og Grønland.

- De små kaffebarene drives av lokale eiere som skaper sin egen arbeidsplass og bidrar tilbake til lokal-samfunnet. Vi beholder pengene her, i stedet for at de sendes til utenlandske eiere, sier Desta, som har som uttalt mål å jobbe mot gentrifisering på Tøyen.

Gentrifisering er et begrep som brukes om arbeiderstrøk der velstående befolkningsgrupper flytter inn, samtidig som de opprinnelige beboerne blir tvunget til å flytte ut, blant annet på grunn av høye boligpriser.

Desta brenner for sosialt entreprenørskap, og for ham er ikke dette først

og fremst bedriftsrådgivning, men å forebygge fattigdom.

- Mange av de som driver kaffebarer og andre små bedrifter har slitt med å finne jobb, og har derfor valgt å starte egen virksomhet. Hvis de går konkurs, vil eierne falle ut av arbeidsmarkedet. Klarer de derimot å få bedre økonomi i bedriften, kan de gi jobb til flere, for eksempel ungdommer, sier han.

Kaffebarene er også viktige møteplasser i lokalmiljøet, og Desta synes det er veldig synd hvis disse blir borte.

- 01 Ayalew G. Desta har som uttalt mål å jobbe mot gentrifisering på Tøyen.
- 02 Kedar Nassir er opptatt av å tilby kundene sine et godt produkt.
- 03 Konkurransen mot de store kjedene er hard. Kedar Nassir er takknemlig for hjelpen han får fra Desta.

Egen Tøyen-kaffe

Ayalew G. Desta i Independent Business Accelerator har nylig lansert Tøyen Coffee, direkte importert fra Etiopia.

- Overskuddet av salget går til å støtte lokale kaffebarer og Tøyen Sportsklubb. Vi hjelper også kvinner i Etiopia som jobber med å produsere kaffen, forteller Desta.

Kaffen kan du kjøpe blant annet i Aktivitetshuset K1, samt at barn og ungdom fra Tøyen skal hjelpe til med salget.

Trenger grunnleggende kunnskap

Da Desta begynte å studere kaffebarene, oppdaget han tidlig at flere av dem manglet viktig kunnskap om hvordan man driver en bedrift.

- Det handler for eksempel om kundeservice, interiørdesign, hygiene, markedsføring, regnskap og ikke minst kunnskap om kaffebransjen, sier Desta.

Gjennom IBA har han tilbudt kaffebarene å gå på blant annet baristakurs hos Norsk Kaffeinformasjon.

Målet er at han etterhvert skal etablere et eget kaffeakademi på Tøyen eller Grønland, der lokale kaffebareiere kan gå for å få kunnskap.

- Den generelle profesjonaliserte samfunnsutviklingen går i sterkere og sterkere grad mot uniformering, kjeder og stordrift. En lokal hjørnebutikk har som oftest ikke tilgang på alle ressursene som kjedene tilbyr sine medlemmer. IBA ønsker å hjelpe disse bedriftene slik at de er bedre rustet mot konkurransen.

Viktigst at kaffen er god

Kedar Nassir er blant annet utdannet dataingeniør, men ønsket å starte sin egen arbeidsplass i stedet for å bli ansatt et sted. For halvannet år siden overtok han lokalene til kaffebaren i Grønland Basar, som han nå driver under navnet Basar Coffeehouse.

- Jeg kunne ikke så mye om kaffe fra før, så det var viktig å lære, sier han.

Nassir mener at det viktigste han kan gjøre for at bedriften skal klare seg, er å tilby kundene et godt produkt.

- Det må være rent og ryddig her, og jeg snakker alltid hyggelig til kundene mine. Og så må jeg lage god kaffe, det er det viktigste, sier han.

I kaffebaren har han kunder med bakgrunn fra alle kulturer, og mange kommer igjen hver eneste dag. Nylig har han også ansatt en vikar, og håpet er at han i fremtiden kan få litt mer fritid selv også. I dag jobber han fra kl. 10 til 20, hver dag.

Frisører og restauranter

Destas plan videre for prosjektet er å gå til frisører, skjønnhetssalonger og restauranter. Disse finnes det mange av på Tøyen, og han har erfart at profesjonaliteten kan variere.

- Vi kommer til å gå inn og gi rådgivning om alt fra hygiene til hvordan de betaler skatt. For at bedriftene skal overleve i fremtiden, må de drive profesjonelt, understreker han.

Desta og IBA ble forøvrig nominert til prisen Årets Sosiale Entreprenør 2018, som deles ut av FERD Sosiale Entreprenører.

Made in Tøyen

01

02

03

I en systue i Kolstadgata 1 produserer norsk-somaliske kvinner luer og halser merket «Made in Tøyen».

 Bjørnhild Fjeld Tore Fjeld

Kulmis systue ble startet gjennom Tøyen Unlimited av somaliske kvinner som ble lei av at de ikke fikk seg jobb andre steder.

- Vi kan ikke bare sitte hjemme, vi må gjøre noe selv. Det er viktig å bidra i samfunnet, og at vi er gode forbilder for barna våre. Mange somaliske kvinner sliter med å få jobb, ofte på grunn av klærne vi bruker. Men vi er mange ressurssterke kvinner som kan mye, sier Amina Ismail.

Gjensyn med systua

For et par generasjoner siden var tekstilproduksjon en viktig del av norsk næringsliv, men nå produseres nesten alle klærne vi har på oss i lavkostland i Øst-Europa og Asia. I den grad det finnes systuer, er det kun for å reparere eller sy om klær.

På Tøyen er det imidlertid i ferd med å skje en forandring. I tredje etasje i Aktivitetshuset K1 syr en gruppe somaliske kvinner trendy luer og halser for det norske firmaet Northern Playground. Plaggene er i deilig myk merinoull og bestillingene fra friluftentusiaster formelig raser inn i nettbutikken.

- Mange synes det er kult at de er merket med «Made in Tøyen», sier Anine Granlund, som er designer i Northern Playground.

Northern Playground er firmaet som lanserte Ziplongs, en stillongs med glidelås. Nå har de stor tro på at luene

og halsene vil slå an blant friluftsfolket. Noen av produktene er allerede utsolgt, så her er det bare for Kulmis-damene å sy for harde livet.

- Produktene lages av materialer vi hadde til overs fra tidligere produksjon, forteller designeren.

Ideen om å begynne å sy klærne på Tøyen kom fra firmaets gründer, Jo Egil Tobiassen, som bor i nærheten. Han ønsket å se om det gikk an å flytte tekstilproduksjon hjem til Norge, og er så langt veldig godt fornøyd med prosjektet.

Varierende erfaring

Zahra Hassan Jama har erfaring med søm fra hjemlandet, der familien hennes eide en systue med egen butikk som solgte klær. Da hun kom til Norge var det ikke like lett å finne jobb når hun ikke hadde papirer som beviste hvilken kompetanse hun sitter på.

Sammen med Amina Ismail driver Zahra nå systua på Tøyen, der kvinner får lære å sy og kanskje også får jobb.

- De kan søke om praksisplass via NAV, og så kan de begynne.

Amina hadde i motsetning til Zahra ingen særlig erfaring med å sy klær, men det lærte hun fort. Nå har hun ingen problemer med å holde tempoet som kreves for å produsere lønnsomt, og det har heller ikke de andre kvinnene som jobber i systua.

- Mange somaliske kvinner er flinke med håndarbeid. Her kan de komme og jobbe i de klærne de ønsker, og de

04

trenger ikke å jobbe fulltid hvis de ikke har mulighet til det, sier Amina.

Designer Anine er stadig innom damene på systua, og synes de leverer god kvalitet.

- Det å sy klær er ikke så lett som mange tror; det er for eksempel mange operasjoner for å sy en lue, sier hun.

Zahra forteller at mange i det somaliske miljøet er veldig stolte av det de har fått til, og at de har fått mye ros. Damene drømmer om å få en større systue, der flere kvinner med opprinnelse fra flere land kan få jobbe.

06

05

Nettverket Kulmis

- Kulmis er et somalisk ord som betyr samling.
- Visjonen til Kulmis er å jobbe for bedre integrering i det norske samfunnet.
- Nettverket driver et sosialt foretak for kvinner, som oppfordres til å delta i aktiviteter og lære av hverandre.
- Kulmis leverer også catering basert på somalisk mat, holder ukentlige møter for å løse problemer i nabolaget. I tillegg holder de seminarer om ulike temaer innen helse, og de driver systua som er omtalt i artikkelen.

01 «Made in Tøyen»-produktene er blitt svært populære.

02 Kvinnene signerer produktene de lager.

03 Vi er mange somaliske kvinner som er ressurssterke og kan mye, sier Amina Ismail. Kvinnene signerer produktene de lager.

04-06 Designer Anine Granlund jobber tett med kvinnene i Kulmis.

Flere unlimitere

Gjennom Tøyen Unlimited har mange gode ideer til sosialt entreprenørskap sett dagens lys – og flere er blitt videreutviklet. Her er noen flere av de som jobber for å løse sosiale utfordringer på Tøyen.

Mathias Storm Michelsen,
Hagecrew

Ideen bak Hagecrew er å gi arbeidstrening til barn og unge i en fremtidsrettet næring. Hagecrew bygger, selger og vedlikeholder urbane dyrkekasser laget av gjenbrukte materialer. Disse kassene blir plassert ut på ulike steder i byen. Kjøperne er både private og offentlige aktører, og organisasjoner.

- Vi startet som en forening i 2016, og ble med i Tøyen Unlimited i 2018, men har holdt på med dyrkekassene siden 2013, forteller Mathias, som er arbeidende styreleder for foreningen Hagecrew.

I 2018 har over 200 ungdommer vært engasjert i ulike aktiviteter som dyrkeverksted og sommerjobb.

- I tillegg til å gi ungdom jobb, vil vi bidra til en grønnere økonomi og et mer bærekraftig samfunn. Vi ønsker at flere skal kunne dyrke maten sin selv og bidra til at de fremover tenker løsninger, ikke problemer.

Najib Dahir,
Opplyst ungdom

Mange ungdommer fra lavinntektsfamilier dropper ut av skolen – noe som ofte fører til at de havner på utsiden av samfunnet.

- Vi vil forebygge utenforskap og gjøre at ungdommer får tro på at de kan oppnå noe, sier Najib, som har jobbet med frivillig arbeid blant ungdom på Tøyen siden 2005.

Organisasjonen Opplyst ungdom jobber for å gi ungdom sosial mobilitet ved blant annet å tilby gratis leksehjelp, supplerende støtte, coaching og veiledning, fotball- og baskettrening for begge kjønn og en rusfri møteplass for unge voksne.

- Utfordringene vi jobber med er ting vi selv har erfart og vokst opp med, ikke noe vi har lest oss opp til. Dette har gitt oss et bredt nettverk, og tillit fra ungdommene og folket, forteller Najib.

- Vi har fått ungdom tilbake på skolen, og også noen i jobb. Andre har klart å forbedre karakteren i matte fra 2 til 4.

Han synes det er veldig fint å være en del av Tøyen Unlimited, spesielt på grunn av nettverket med de andre unlimiterne.

Husein Awad Nur,
Ramaas bolig

Mange som bor på Tøyen har en ustabil boligsituasjon der de leier på korte kontrakter og tvinges til å flytte veldig ofte. På Tøyen skole skiftes opptil 40 prosent av elevene ut hvert eneste skoleår.

- Jeg har gjort en undersøkelse som viste at beboerne i gjennomsnitt hadde flyttet fem ganger de siste ti årene. Det er ekstremt mye, sier Husein, som blant annet har Husbanken som samarbeidspartner.

Han ønsker å gi folk som sliter med å kjøpe bolig en reell mulighet til å komme inn på boligmarkedet. Dette mener han kan oppnås gjennom en sosial boligmegling som tilbyr et kollektivt låneansvar uten renter.

- Dersom du ikke har en stabil boligsituasjon, går det utover både skolen, helse og det sosiale miljøet. Hvis du hele tiden lever i frykt for å måtte flytte fra hjemmet ditt, er det ikke lett å konsentrere seg om andre ting. Det går også utover barna i en familie at de må flytte og bytte skole ofte.

Matilda von Sydow,
Jobbsøkerhjelpen

Ungdom på Tøyen vil gjerne jobbe, men de sliter med å få sin første jobb. Statistikken viser at ungdom fra lavinntektsfamilier jobber mindre ved siden av skolen enn de som kommer fra familier med bedre økonomi.

- Mye av dette handler om at de ikke har det nettverket som gjør at de kan få sin første jobb. De har ikke en pappa som eier butikk, eller en onkel som er sjef, men har foreldre som enten jobber i lavere stillinger eller som ikke jobber, sier Matilda.

Jobbsøkerhjelpen tilbyr gratis kurs som skal hjelpe ungdom til å få sin aller første jobb. Her lærer de blant annet å skrive søknad og CV, hvordan de presenterer seg for arbeidsgivere og hvordan de kan bruke nettverket sitt til å skaffe sin første jobb.

- De som kommer hit er veldig motiverte for å jobbe, og mange oppgir at de ønsker å bidra økonomisk hjemme. Vi vet også at ved å begynne i jobb tidlig, ved siden av skolen eller med sommerjobb, senkes risikoen for ledighet senere i livet.

65 prosent av de som har gått på kurs har klart å skaffe seg en ordinær jobb.

- Av de som ikke har fått jobb, har de fleste bare søkt noen få jobber. Ved siden av en god søknad, er det viktigste for å få jobb at du sender mange søknader. Det forteller vi også på kurset, sier Matilda.

01

Tøyen ute- galleri

Christina Skreiberg
Christina Skreiberg,
Ellen Johanne Jarli

NYTT LIV TIL GRÅ VEGGER

På Tøyen er nesten 20 storskala veggmalier oppført de siste årene, på initiativ fra beboerne selv. For mange er de blitt områdets store stolthet.

I løpet av de siste seks årene har store fargesterke veggmalier dukket opp, en etter en, på Tøyen. Maleriene strekker seg oppetter de nesten 20 meter høye gavlveggene på Tøyens mange bygårder og blokker. En astronaut. En hyllest til Edvard Munch. Et maleri inspirert av blomstene i Botanisk hage. Et motiv fra den kjente tegneseriekunstneren Jasons roman Schhh!. Noen av dem er malt av lokale kunstnere, flere av dem av verdens fremste veggmalere.

Nedenfra og opp-bevegelse. Initiativet til det hele, det har kommet fra beboerne selv. Kunstner og Tøyen-beboer på 16. året, Mari Meen Halsøy (40), er en av de lokale initiativtagerne. I 2015 fikk hun med hjelp av

- 01 Maleriet Nelu av kunstneren Pastel pryder gavlveggen i Ringgata 1A.
- 02 Siden Munch museet skal flyttes har Mari Meen Halsøy tatt initiativ til en egen Munch-vegg på blokken hun bor i. Her sammen med Viktor Rakov Gjengaar.

flere lokale krefter, og med økonomisk støtte fra blant annet Områdeløft Tøyen, oppført tegneserieskaper og illustratør Steffen Kverneland sitt Munch-motiv på blokken hun selv bor i. - På den tiden var debatten om Munchmuseet fortsatt fersk. Ettersom Tøyenavtalen ble til i bytte mot at Munchmuseet flyttet, spurte jeg Steffen om Munch-motivet hans kunne oppføres her. Veggene kan anses som en kommentar til det som skjedde; selv om museet flytter, så blir Munch likevel værende her hos oss, sier Meen Halsøy. - Det hadde lenge vært stemning for et veggmaleri blant beboerne i blokken, så da jeg presenterte ideen for styret fikk jeg ja, sier Mari Meen Halsøy. Hun kikker bort på Viktor Rakov Gjengaar (38), og beskriver ham som en inspirator. I 2012 etablerte Rakov Gjengaar foreningen Urban Samtidskunst, en forening som tilrettelegger for urbane kunstuttrykk både lokalt og nasjonalt. Rakov Gjengaar har personlig vært involvert i de fleste av veggmaleriene på Tøyen og Grønland, inkludert Munch-veggen.

- Jeg hadde sett hvilken frivillig innsats Viktor la ned i lokalmiljøet, og det inspirerte meg til å tenke at kanskje jeg også kunne bidra med noe. Jeg har lagt mange arbeidstimer ned i arbeidet med å få denne veggen oppført. Jeg syns det er veldig fint å se hvordan vi beboere kan være med på å løfte området og bidra med den kompetansen vi har. Det er også fantastisk at Områdeløft Tøyen har støttet oppunder et initiativ og ønske som allerede var der. Det har blitt en nedenfra og opp-bevegelse, hvor vi beboere får medvirke, sier hun.

02

- Drømmen er at dette blir Nordens største utendørsgalleri.

Viktor Rakov Gjengaar

Alle kan påvirke. Da Rakov Gjengaar flyttet tilbake til hjembyen i 2012, og etablerte Urban Samtidskunst, hadde han akkurat vendt hjem etter åtte år i Frankrike. I Paris så han fargerike malier dukke hyppig opp på byens husvegger, og ble inspirert til å få til noe lignende hjemme.

- Vi har mange frie endevegger i Oslo. De er et resultat av Kristianiakrakket i 1899. All utbygging stoppet opp, og der det var tenkt tette kvartaler ble flere bygårder stående med frie gavlvegger, forteller Rakov Gjengaar.

- Drømmen er at dette blir Nordens største utendørsgalleri, sier han.

Initiativet til veggmaleriene på Tøyen begynte som en aktivistisk handling på frivillig basis, hvor Rakov Gjengaar kontaktet eiere av store, fine vegger og spurte om de ville ha gratis kunst. Siden har interessen fra folk i lokalmiljøet vært så stor at arbeidet har utviklet seg til å bli noe større; fra og med 2015 har fokuset vært på medvirkning, kartlegging og initiativtaking til nye malier, hvor Urban Samtidskunst har mottatt midler fra Områdeløft Tøyen, som har finansiert de fleste verkene siden 2015.

- Nå kommer folk til oss, både beboere og kunstnere, og vi kan koble

kunstuttrykk med passende gavl-vegger. Beboere og gårdeiere kan dermed få være med på å forme sitt eget bomiljø, og kan være med på å bestemme hvilken kunstner som skal male deres vegg. Med disse maleriene demokratiserer vi måten byen vår utformes på. Alle kan være med på å påvirke, sier han. I dag tilbyr Urban Samtidkunst det meste knyttet til urban kunst.

Identifiserer seg med kunsten. På en gul benk sitter somaliske Halimo

- Denne kunstformen er synlig for alle, også for de som ikke tar turen til gallerier og museer.

Emma Arnold

Bashir (51) og kikker på barna som leker på den splitter nye lekeplassen på Sørli plass, som stod ferdig sommeren 2018. Hun har utsikt rett mot veggmaleriet Astronauten, som ble oppført av kunstner Mohammed Fadlabi i 2016.

- Jeg syns veggene er fantastiske. De er fargerike og jeg blir glad av dem. Folk kommer hit og fotograferer dem, det gjør meg stolt av å bo her, sier hun og legger til:
- At det er en afrikansk mann på maleriet syns jeg er bra. Det er mange

afrikanske barn som leker her, og det er bra at også de kan identifisere seg med kunsten. Det neste verket som oppføres håper jeg blir av afrikanske dyr, ler hun.

Det er akkurat denne gleden over kunsten Rakov Gjengaar har som mål å spre.

- Jeg ser hvor mye kunsten gleder nabolaget. Jeg ser på kunsten som en slags bro mellom de store veggene og oss små mennesker. Jeg tror vi trenger det, at det preger oss og byen vår.

oppnådd mye som ikke kan kvantifiseres, sier Line Oma, BU-leder i Bydel Gamle Oslo.

Kulturbyråd vil ha mer gatekunst.

Sommeren 2016 vedtok Oslo bystyre en «Handlingsplan for gatekunst i Oslo 2016-2020», som blant annet anerkjenner uttrykksformen og tilrettelegger for flere vegger.

- Det er jo ofte grå kjedelige steder som blir brukt til gatekunst, og det gir fantastisk resultat, sier Rina Mariann Hansen, kulturbyråd i Oslo.

- Veggmaleriene på Tøyen er med å løfte bydelen. Det er unikt at så mange husvegger har fått en kunstnerisk utsmykning av dette formatet. Jeg håper det blir flere, sier Rina Mariann Hansen.

Betydningen av kunst i offentlig rom

Veggmalerier har en lang historie med å løfte lokalsamfunn.

- Kunst i offentlige rom kan være med på å forme oppfatningen av et område og sette i gang en større prosess som kan få mange andre positive ringvirkninger, sier Truls Ramberg, kurator i Kunst i Offentlige Rom (KORO).

- Veggmaleriene på Tøyen kan være med på å bidra til en demokratisering av kunsten, samt synliggjøre stemmer som ikke alltid er synlige i det offentlige rommet. Veggene blir et bilde på det mangfoldet av ytringer, stemmer og aktører som er på Tøyen, sier Ramberg. En av KOROs hovedoppgaver er å sikre at flest mulig skal kunne oppleve kunst av høy kvalitet i offentlige inne- og uterom over hele landet.

- Vi jobber med å bringe kunstnere inn i nye kontekster, utenfor museene og galleriene, og bidra til at folk kan få kunstopplevelser i sine hverdagsomgivelser. Målet med offentlig kunst er at den er miljøskapende og bidrar til at det er meningsfullt for mennesker å oppholde seg i

de miljøene. Ikke alle tar like mye hensyn til dette når våre omgivelser bygges.

Løfter lokalsamfunn. I følge forsker Emma Arnold har veggmalerier en lang historie med å løfte lokalsamfunn. Arnold forsker på graffiti og gatekunst ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo.

- Denne kunstformen er synlig for alle, også for de som ikke tar turen til gallerier og museer. I mitt arbeid har jeg sett mye på reklame i det offentlige rom, og veggmalerier er en positiv motvekt, sier Arnold.

- Veggmaleriene på Tøyen er en del av en ny bevegelse innen urban kunst. Før var denne uttrykksformen gjerne forbeholdt gatekunstmiljøet. Nå ser vi at også illustratører og kjente profesjonelle samtidkunstnere er tiltrukket av byrommet. Flere beveger seg ut av galleriene og ut på gaten. Der når de et annet og ofte større publikum, sier Arnold.

- Dette er en global bevegelse, og verkene har også et stort publikum i sosiale medier.

Prioritering. I løpet av de siste tre årene er 2,58 mill. kroner av midler fra Områdeløft Tøyen brukt på Tøyen Utegalleri. Det er 1,2 prosent av totalt tildelte midler i femårsperioden.

- Hvorfor har dere valgt å prioritere dette, når det finnes så mange andre ting man også kan bruke pengene på?

- Folk som bor i området har vært med på å velge hva vi skal satse på. Veggmaleriet har vært etterspurt og populært. Vi ser at veggmaleriene skaper trivsel, fellesskap, identitet og stolthet. Og det skal en ikke kimse av. At folk på Tøyen er stolte av nabolaget sitt gjør også at det tas bedre vare på, at vi føler vi sitter i samme båt, er greiere med hverandre og har det bedre med oss selv. I sum har slike tiltak ført til at flere kjenner hverandre. Det er det mest verdifulle med et godt nabolag. Da har vi

3 på
gaten

Hva synes du om veggmaleriene?

Mercy Achieng Otieno (29)

Jeg er veldig opptatt av kunst, og trives derfor veldig godt med å bo i omgivelser der det er kunst rundt meg. Jeg har bodd her i ett år, og har lagt merke til at Tøyen er et kreativt senter, med både kunstnere og kulturelt mangfold, og det er fint at det også kommer til uttrykk i omgivelsene. Mange kommer hit for å fotograferer veggene, og jeg ser de dukker opp i sosiale medier, og det er gøy. Det skaper en stolthetsfølelse.

Pierrick Guillou (65)

Jeg syns det er dekorativt og veldig positivt. Jeg har bodd et steinkast unna Tøyen Torg siden 2007, og jeg ser at veggene er med på å løfte området. Jeg kommer opprinnelig fra Paris, og der er slike vegger veldig utbredt. Jeg liker det. Men jeg vil ikke kalle det kunst. Jeg er selv fra en kunstnerfamilie, og dette er ikke kunst, men dekorasjon.

Aina Kristiansen (39)

Jeg elsker veggmaleriene! Jeg liker at jeg plutselig kan oppdage et nytt ett rundt en sving. Jeg tar ofte med meg treåringen på veggmalerisafari, og han syns det er kjempespennende å se på de forskjellige bildene, snakke om dem og lage historier om dem. anbefaler det som en barneaktivitet. Jeg har bodd her siden 2013 og i løpet av den tiden har nabolaget gått fra å være grått og trist til å bli spennende og fargerikt. Nå syns det på bybildet at det faktisk er mange kreative mennesker som bor her.

Fra skummel park til barnas favorittsted

Bjørnhild Fjeld
SOLA arkitekter og Rodeo Arkitekter

På Tøyen bor det mange barn som trenger trygge og trivelige steder å leke. I 2018 ble Sørli lekepark rustet opp og er nå blitt Tøyen-barnas absolutte favorittsted.

Sørli lekepark ligger i hjertet av Tøyen og er ikke til å kjenne igjen etter oppgraderingen som ble avsluttet til sommeren i 2018. Med nytt grønt gummidekke, nye lekeapparater, bordtennisbord, benker, vannlek med vannpumpe og bedre belysning er lekeparksen blitt et sted der barn i alle aldre samles fra morgen til kveld.

- Lekeparksen var mye brukt før også, men etter oppgraderingen har det bare eksplodert, forteller Berit Tønder Utvik som er parkansvarlig i Bydel Gamle Oslo.

I tillegg til at barna som bor i bygårdene rundt plassen bruker lekeparksen så mye de kan, brukes den av mange barnehager fra hele bydelen.

Åpnere og lysere

Før oppgraderingen fremsto Sørli lekepark som søplete og ustelt, og mange syntes den var skummel på kveldstid. Lekeapparatene var få og slitte, og området var mørkt.

Det var også mange store trær i og rundt lekeparksen. En god del av disse er fjernet og erstattet med mindre trær, busker og stauder. Dette i kombinasjon med bedre belysning gjør at lekeparksen er lysere og triveligere å bruke om kveldene.

- I den nye parken har vi blant annet fått et stort, gult lekeapparat som er veldig populært. Det er spennende å klatre i, det har en sklie, og det er fint for de som bare vil ha et sted å «henge», sier Berit.

Underlaget på lekeparksen er et grønt gummidekke og kunstgress som slipper gjennom vann, og gjør at

Selv om det er fjernet en del store trær, er Sørli lekeplass fortsatt en grønn lunge i de urbane omgivelsene på Tøyen.

plassen tåler mye bruk i all slags vær. Ved store nedbørsmengder samles overvann i et regnbed for å unngå «oversvømmelser». Foreløpig vet vi ikke hvordan lekeparksen vil fungere til vinteren, men blir det snø vil den i hvert fall kunne bli en fin akebakke for de minste barna.

- Terrenget er bygget opp slik at vi har fått «Sørli-toppen», forteller Berit.

Et av borettslagene som ligger ved parken hadde tidligere et problem knyttet til at besøkende kastet søppel i deres avfallscontainere. Det førte til at søppelet fløt over og tiltrakk seg skadedyr. Problemet ble løst ved at

borettslaget fikk bomiljøtilskudd til å sette opp fastmonterte søppelskap med lås.

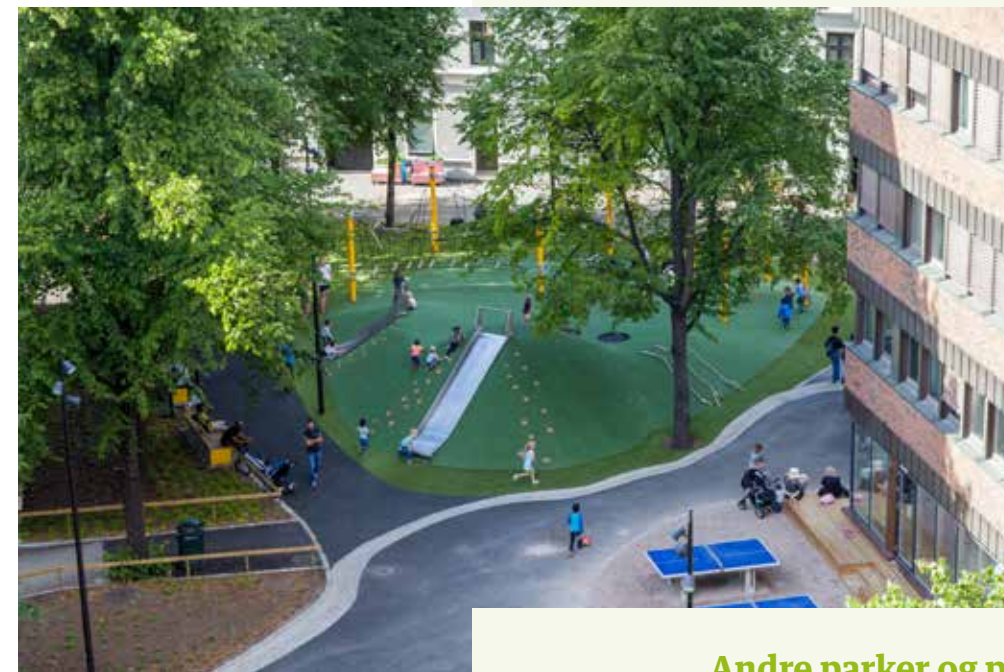
Skape gode møteplasser

En av målsetningene til Områdeløft Tøyen har vært å skape gode sosiale møteplasser i nærmiljøet. I 2015 ble det gjennomført en analyse av alle parker og plasser innenfor områdeløftområdet, av Studio Oslo Landskapsarkitekter (SOLA) i samarbeid med Rodeo Arkitekter og Zenisk Lysdesign. De gjorde blant annet en spørreundersøkelse med 477 deltakere, gjennomførte tre workshops

FØR
Lekeparksen
er ikke til å
kjenne igjen etter
oppgraderingen.

NÅ
Lekeparksen har
både utfordrende
lekeapparater og fine
sitteplasser der små
og store kan slappe av.

samt barnetråkk og brukte en referansegruppe bestående av engasjerte personer på Tøyen.

I rapporten «Parkløft: Tøyen - fra skjulte perler til sosiale møteplasser» beskrives og analyseres 11 parker og plasser. Rapporten anbefalte å prioritere tre parker: Rudolf Nilsens plass, Sørli lekepark og Urtehagen friområde, samt å gjennomføre strakstiltak i Borggata friområde.

Andre parker og plasser

Urtehagen:

Dette området brukes av svært ulike grupper: Barnehagen, moskeen og mange av Frelsesarmeens brukere. Det er gjennomført flere små og større oppgraderingstiltak i Urtehagen. Lekeområdet til barnehagen er oppgradert med nytt dekke, lekeapparater, ballmål og bordtennisbord. Plantekassene langs Motzfeldts gate er fornyet, og det er satt opp enkel kjetting som avgrensning mot bedene for å hindre tråkk. Trærne er beskåret og det er satt opp bedre belysning. Barnehagen er malt og dekorert av en kunstner, og bydelen har fulgt opp med maling av paviljongen i en av barnehagens farger.

Borggata friområde:

Dette er stedet hvor ungdommer fra Tøyen/Tøyen sportsklubb samles. Her ble det satt inn strakstiltak og blant annet lagt nytt kunstgress på fotballbanen, nye ballmål, ballfangernett og benker. Veggmaleriet (malt av Peer Lorentz Dahl i 1993) på gavlveggen mot Smedgata er også rehabilitert som del av områdeløftet.

Rudolf Nilsens plass:

Oppgradering planlegges å starte våren 2019. Fotballbanen/kunstisbanen beholdes, men i tillegg kommer det flere aktivitetstilbud, belysning, sittearealer og beplantning som skal gjøre parken lysere, tryggere og triveligere.

Tøyens hjerte

Aktivitetshuset K1 er blitt et levende samfunnshus for lokalbefolkningen på Tøyen. Her finnes tilbud og aktiviteter for enhver smak.

 Sissel Fantoft Ellen Johanne Jarli Remi Thoresen / Kord

I september 2017 var det i gjennomsnitt 3500 besøkende på huset hver uke. I september 2018 var tallet nesten doblet, til 6000.

Aktivitetshuset K1 åpnet i mars 2017, og med 2400 kvadratmeter fordelt på tre og en halv etasje ble det raskt Tøyens nye storstue.

- I forkant av åpningen hadde prosjektgruppen mange prosesser for å finne ut hva huset skulle være, og for hvem. Vi har siden åpningen forsøkt å jobbe metodisk og systematisk for å sikre at tilbudet virkelig treffer lokalbefolkningen på Tøyen, forteller prosjektleder og driftsleder for huset, Tonje Bjørvig Jørgensen.

- Da vi åpnet ante vi ikke hvor stort behovet var for et aktivitetshus på Tøyen. Vi ble overrasket over hvor raskt huset ble fylt med mennesker og aktiviteter. Det første året forsøkte vi å favne absolutt alle, men i år har vi fokusert på barn og unge. Etter hvert som huset har blitt mer kjent blant beboerne på Tøyen, har barna i stadig større grad tatt eierskap til det, sier hun.

I september 2017 var det i gjennomsnitt 3500 besøkende på huset hver uke. I september 2018 var tallet nesten doblet, til 6000.

- Det er besøkende som er registrert i bookingsystemet i de ulike lokalene. I tillegg kommer møter, drop in og annen virksomhet blant beboerne som ikke registreres, sier Jørgensen.

Huset har 25 «faste beboere» - en miks av bydelstjenester og ulike organisasjoner, lag og foreninger som har kontorplasser her.

Åpen dør

I tillegg til Tonje Bjørvig Jørgensen er

det tre andre ansatte i Bydel Gamle Oslo som har tilhold på huset: En renholder, en økonomikonsulent og en bookingsansvarlig.

- Vi jobber side om side med frivillige organisasjoner, lag og foreninger. Her er det en åpen dør inn til ansatte i bydelen, og det at vi er så tett på befolkningen på Tøyen gjør at vi lettere kan hjelpe dem videre innover i det kommunale systemet hvis de har behov for det. Vi har for eksempel meldt fra at det er et stort behov for svømmeopplæring for både barn og voksne, og nå jobbes det mye med det i bydelen, forteller Jørgensen.

- Vi har fått en funksjon som ingen egentlig hadde tenkt over på forhånd, nettopp som et resultat av at vi er så tett på befolkningen. Her er terskelen lav for å komme i kontakt med bydelen, legger hun til.

Oppgaven til bydelens ansatte i K1 er å sørge for tilgjengelige lokaler, skaffe utstyr og generelt fasilitere for aktivitetene slik at de som ønsker å starte opp en aktivitet kommer i gang.

- Vi starter ingen aktiviteter selv, men vi har et godt nettverk som vi gjerne bruker for å knytte folk opp mot hverandre. Mange har også behov for hjelp til å markedsføre tilbudene sine. Samtidig kommer gjerne behovene rett i fanget på oss, og med det nettverket vi har her kan vi lett ta initiativ til å engasjere andre for å imøtekomme behovene, sier hun.

Lokaler leies ut i tre priskategorier: Gratis, lav leie og høy leie.

- De aller fleste av tilbudene på huset er gratis og åpne for alle. Vi

02

prioriterer aktiviteter som er rettet mot beboerne i nabolaget og spesielt barn og unge, sier hun.

Skal man arrangere møter eller kurs kan man leie lokaler rimelig, mens øvrige interesserte betaler markedspris. De kan være organisasjoner uten lokal forankring eller statlige, kommunale eller kommersielle aktører.

Lokale ildsjeler

I K1 er det liv og røre fra klokka 8 om morgenen til 22 om kvelden hver eneste dag.

- Siden åpningen i fjor har vi hatt om lag 1500 ulike aktiviteter på huset. Vi har mellom 130 og 140 faste aktører som vi må koordinere. Rundt 70 prosent av tilbudene i år er rettet mot barn og unge, forteller Jørgensen.

Det finnes for eksempel rundt 20 ulike dansetilbud, som capoeira, hip hop, dancehall, afrobeats og boliviansk dans.

- Nesten hver dag, også i helgene, er det forskjellige organisasjoner som tilbyr gratis leksehjelp. Vi har også to kor på huset, Oslo Improkor og Tøyenkor, som øver her, sier hun.

I første etasje ligger kafeen Central Park, som drives av og for ungdom på Tøyen. Kafeen er et samarbeid mellom Bydel Gamle Oslo, Bufdir og Områdeløft Tøyen, og det er ungdommene selv som har utviklet konseptet og jobber bak disken.

En annen aktør er Tøyen Unlimited,

en utviklingsarena og støtte for lokale ildsjeler med innovative ideer til hvordan sosiale utfordringer kan løses gjennom sosialt entreprenørskap. Dette er også et av prosjektene i Områdeløft Tøyen, og ble i høst flyttet ned til første etasje i Aktivitetshuset K1 for å få en mer synlig plassering og større plass.

- Fordelen er også at de kan knyttes opp mot andre aktører på huset. Musikkbryggeriet, som er en del av Tøyen Unlimited, har for eksempel vært med på alt fra folkefester på torget, Tøyenfest og Oslo kulturnatt. Det er en fin anledning for dem å øve seg og vise frem artistene sine, sier Bjørvig Jørgensen.

Felles møteplasser

I 2015 gjennomførte Arbeidsforskningsinstituttet på bestilling fra Bydel Gamle Oslo en omfattende stedsanalyse, som danner grunnlaget for Områdeløft Tøyen.

- Den har vi studert grundig. Det er viktig for oss å vite hvordan naboene våre har det, slik at vi kan skreddersy et best mulig tilbud. Vi vet at mange sliter med trangboddhet, og barn og unge synes det er vanskelig å få gjort lekser hjemme. De trenger et sted å være, og det er det vi ønsker å tilby: Det andre hjemmet - et trygt sted hvor du kan gjøre akkurat det du har lyst til, enten det er å trene, gjøre lekser, eller bare henge med venner i kafeen eller i

- 01 Capoeira er en av mange populære aktiviteter som samler lokalbefolkningen på K1.
- 02 Frivillige organisasjoner tilbyr leksehjelp hver dag, også i helgene.
- 03 Tonje Jørgensen og Edin Krajisnik er imponert over det frivillige engasjementet som fyller K1.
- 04 K1-klubben er åpen hver dag. Her kan ungdommene drive med aktiviteter de liker eller bare henge med venner.
- 05 Medlemmene i T-town jobber i Central park, som er K1s ungdomskafé

K1-klubben, sier Jørgensen.

Aktivitetshuset K1 er et mangfoldig og inkluderende hus som stadig er i utvikling. Det er foreløpig finansiert av midler fra Områdeløft Tøyen, men målet er at det etter hvert skal stå på egne bein.

- Vi prøver å spisse oss litt og levere et bærekraftig konsept, samtidig som vi tillater oss å være dynamiske og tilpasse oss behovene til folk i nabolaget. Vi har hatt flere åpne folkemøter for å spørre folk hva de ønsker at K1 skal være, men ser at vi ikke når ut til alle. Derfor bruker vi nettverket vårt slik at vi kommer i kontakt med flest mulig. Det aller viktigste for oss er at naboene våre føler seg velkomne her. Vi ser at folk trenger felles møteplasser, sier hun.

Stort behov

I kjelleren ligger K1-klubben, et tilbud for barne- og ungdomsskoleelever som er åpen hver eneste dag uka gjennom.

- Sist søndag hadde vi 126 barn og unge innom K1-klubben. Her kan de slenge seg på sofaen, spille bordtennis eller tv-spill, se film eller lage mat. Tøyen har utfordringer når det gjelder levekår og trangboddhet, og K1-klubben er et sted barna kan ta med vennene sine hvis de ikke har plass hjemme, sier Edin Krajisnik, som er teamleder barn og unge i Bydel gamle Oslo.

- Både K1 og K1-klubben har i løpet av relativt kort tid blitt en viktig ressurs for nærområdet. Alle bydeler burde hatt et sånt tilbud, for vi ser hvor stort behov det fyller, legger han til.

K1-klubben drives av Bydel Gamle Oslo og har åpent 39 timer i uka.

- Mange barn i nærområdet løper rett ned i kjelleren her når de er ferdig på skole og AKS (Aktivitetsskolen). Det handler om å skape steder hvor folk kan møtes, holde på med aktiviteter de liker og bygge relasjoner, sier Krajisnik.

03

04

05

Aktivitetshuset K1 inneholder:

Underetasje:

- K1-klubben
- Utlånsbod med utstyr.

1. etasje:

- Tøyenhjørnet: Resepsjon,
- informasjonspunkt, kontorer
- og grupperom.
- Tøyen Unlimited Coworking: Nabolagsinkubator for sosialt entreprenørskap.
- Central Park: Ungdomscafé.
- Parken: Storsalen.
- I tillegg kan man låne Byverkstedets utendørs container, og snart kommer det også en fast bodplass man kan låne.

2. etasje:

- Aktivitets-, konferanse- og møterom.
- Kontorer, sosiale soner og drop in tjenestetilbud.
- Tilbud som hip hop, taekwondo, capoeira, leksehjelp, afrikansk dans, inkluderingsdans, spillkvelder, korøvelser, zumba, språkkafé, mammatrening, foreldregrupper og musikklek.

3. etasje

- Kontorfellesskap for sosiale entreprenører, bydelstjenester og organisasjoner.
- Møterommet Tuben.
- Kulmis sygruppe.

3 på aktivitetshuset K1

Uzma Hussain

Jobber i kafeen Central Park

– Jeg er selv født og oppvokst på Tøyen, og følte alltid at vi manglet et sted hvor ungdom kunne møtes. Jeg deltok i et idémøte hvor ungdom kunne komme med forslag til tilbud på K1, og hadde lyst til å jobbe i kafeen. Det er en ære å hjelpe ungdommen. Jeg ser at mange sliter, og det er viktig å ha et slikt tilbud hvor de kan være sosiale med venner, delta i aktiviteter og bli kjent med nye mennesker. 70–80 ungdommer er innom kafeen hver dag, og det viser at vi fyller et stort behov.

Bawar Khan

Miljøarbeider K1-klubben

– På en vanlig ukedag har vi 80–90 barn innom K1-klubben. I helgene er antallet gjerne oppe i 130. K1-klubben er veldig viktig for dem som bruker den, det er ofte det eneste stedet de kan dra etter skolen. Her kan de se film, spille biljard eller tv-spill, lage seg mat, gjøre lekser eller bare henge med venner. På faste dager har vi egne jente- og guttegrupper hvor de trener og gjør hyggelige aktiviteter de selv ønsker. Vi har massevis av tilbud og er et populært sted for mange barn på Tøyen.

Abdirashid Hassan

Frivillig «Opplyst ungdom»

– Vi tilbyr leksehjelp til somaliske barn og ungdom to ganger i uka. Det varierer hvor mange som dukker opp, men som regel er det mellom 15 og 30 stykker. På grunn av språkproblemer eller andre utfordringer er det mange foreldre som ikke kan hjelpe barna sine med leksene. Da kommer de til oss, både barn og foreldre, og så hjelper vi hverandre. Det er veldig fint at vi få låne lokaler gratis her i K1, slik at vi kan tilby gratis leksehjelp til de som trenger det.

01

Aktivitetsmidler styrker lokalsamfunnet

To ganger i året lyser programkontoret for områdeløftene ut aktivitetsmidler. Dette er penger som skal bidra til å støtte opp under engasjement, aktivitet og kreativitet på Tøyen. Målet er at aktivitetsmidlene skal gjøre det enklere for lokale aktører som ønsker å bidra til å gjøre Tøyen bedre, å igangsette prosjekter og aktiviteter.

- Sigrid Z. Heiberg
- Områdeløft Tøyen

Både enkeltpersoner, frivillige foreninger og lag samt sosiale virksomheter kan søke om støtte. Siden oppstarten i 2014 har det blitt tildelt ca. 5,3 millioner kr til ulike aktører på Tøyen. Majoriteten av mottakerne er foreninger.

Det prioriteres prosjekter som har lokal forankring, er frivillig basert og drevet av lokale aktører, som bidrar til at området oppleves som trygt, skaper samhold og nettverk, og som er inkluderende og åpne.

02

- 01 og 02 Tøyensk julemarked samler folk fra hele byen
- 03 Tøyen Bazaar er et marked som holdes på Aktivitetshuset K1
- 04 Tøyeninitiativets kampanje for en tryggere skolevei
- 05 Gjennom workshops med Tekstlab fikk unge på Tøyen verktøy til å skrive og uttrykke seg på egne premisser.

03

Eksempler på foreninger som har fått støtte

- Tøyeninitiativet
- Tøyen Sportsklubb
- Sterling for Integrering og inkludering
- Byverkstedet
- Tøyen Bazaar
- Abloom
- Stiftelsen Oslo Barnemuseum
- La Humla Suse
- Tøyen Familiefunk
- Tøyen FAU
- Tøyen Foreldregruppe
- Håp Kompetansesenter

04

06

05

Brobyggerne

LINK-kontoret tilbyr råd og veiledning til beboere i Bydel Gamle Oslo på deres egne morsmål. Her kan de komme med alle slags spørsmål, og enten få hjelp på stedet eller bli henvist videre i tjenesteapparatet.

 Sissel Fantoft

En stor del av midlene i Områdeløft Tøyen har gått til prosjekter som handler om å styrke og utvikle tjenester. Ett av dem er LINK, som har hatt som formål å øke tilliten mellom bydel og befolkning. LINK-prosjektet ble først etablert i 2010, og prosjektet ble senere

videreført som en del av områdeløftet. - LINK startet som et prosjekt rettet mot den somaliske befolkningen på Tøyen og Grønland. Vi fant frem til ressurspersoner i det somaliske miljøet som kunne gi tjenestene i bydelen en ny dimensjon gjennom sin språklige og kulturelle kompetanse,

forteller Alan Bendu, som er prosjektleder for prosjektvirksomhet på SeFi (Senter for flyktningekompetanse og integrering) i Bydel Gamle Oslo. Prosjektet «Somaliske LINK-arbeidere» varte fra 2010-2012 og ble finansiert av IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet).

- Gjennom prosjektet hadde vi tett kontakt med denne befolkningsgruppen, og forsøkte å finne ut hva de ønsker seg av tjenester. Vi fant ut at det var et stort behov for råd- og veiledningstjenester på eget morsmål, sier Bendu.

Siden 2014 er LINK finansiert av Områdeløft Tøyen, og tar imot henvendelser fra alle beboere i Bydel Gamle Oslo.

- Vi har videreutviklet metodikken og realisert ideen om et eget råd- og veiledningskontor basert på befolkningens ønsker. Midlene fra områdeløftet har gitt oss det handlingsrommet vi trengte for å kunne prøve ut tjenesten for å finne ut hva som fungerer best, forteller han.

Første havn

LINK er en ren drop in-tjeneste, og holdt i utgangspunktet åpent tre dager i uka. På grunn av stor pågang har prosjektet fått ekstramidler fra områdeløftet, slik at det er åpent hver ukedag. Mandag til torsdag er det kø på venterommet i Aktivitetshuset K1, mens på fredager holder LINK til i lokalene til SeFi i Platous gate.

- Da er det spesielt fokus på flyktninger og nybosatte. Hittil i år har LINK totalt hatt nærmere 2000 henvendelser, så det er åpenbart et stort behov for en slik tjeneste. Vi har ansatt dyktige medarbeidere som har respekt og tillit i befolkningen. De snakker norsk, engelsk, arabisk, somalisk og tigrinja, sier Bendu.

Alle henvendelser til LINK blir registrert og plassert i kategoriene NAV, bolig, økonomi, UDI/politihenvendelser, helse, skatt/folkeregister og diverse.

- I 2018 har vi i tillegg hatt kategorien rettshjelp fordi vi har hatt et samarbeid med Jussbuss og JURK, forteller han.

Nå jobber Bydel Gamle Oslo med å se hvordan LINK kan gå fra å være et eget prosjekt til å integreres i bydelens ordinære tjenestetilbud.

- Det er ingen tvil om at LINK kompenserer for noe som ikke virker fra før. Tøyen og Grønland er

transittområder med stor utskifting av befolkningen. Det er ofte første havn for flyktninger og innvandrere som kommer til Norge, og som har behov for et lavterskel mottak inn i tjenesteapparatet, sier Trine Lise Granli, som er avdelingsdirektør for helse, sosial og nærmiljø i Bydel Gamle Oslo.

- Jeg tror det er riktig at LINK inte-

- Vi har ansatt dyktige medarbeidere som har respekt og tillit i befolkningen. De snakker norsk, engelsk, arabisk, somalisk og tigrinja.

Alan Bendu

gres i det helhetlige tilbudet fra bydelen og ikke blir liggende ved siden av - da vil ikke resten av tjenestene utvikle seg. I bydelens strategiske plan er et prioritert utviklingsområde å legge vekt på at innbyggerne finner «en vei inn» til våre tjenester, legger hun til.

Samlende faktor

I Bydel Gamle Oslo er tjenestetilbudet delt mellom flere instanser, slik at personer som henvender seg med flere spørsmål opplever å bli sendt fra kontor til kontor.

- LINK-kontoret fungerer som en samlende faktor hvor man kan få hjelp til flere ting samtidig. Vi ser for eksempel at språk er en gjennomgående utfordring - det er mange som kommer til LINK med brev de trenger hjelp til å oversette, eller vedtak de ønsker å klage på. Kanskje bør vi rett og slett endre måten vi skriver på? Gjennom LINK får vi konkrete tilbakemeldinger om hvor det butter, slik

at vi kan revurdere det kommunale «stammespråket», sier Granli.

- LINK handler om å være en brobygger mellom tjenesteapparatet og befolkningen, og har definitivt vært nødvendig. Folk kan gå til K1, ta heisen opp i andre etasje og sette seg og vente til en av de ansatte som snakker deres morsmål blir ledig. Så kan de legge frem alle sine spørsmål og få hjelp til oversettelser, å skrive klagebrev og så videre der og da, eller råd om hvordan de skal komme i kontakt med riktig tjeneste ellers i bydelen, sier Bendu.

Må jobbe annerledes

En annen fordel med LINK er at foreldre slipper å bruke barna sine som tolk i møte med tjenesteapparatet. Det er enklere å ta tak i utfordringer når man kan kommunisere på sitt eget språk.

- Erfaringsmessig vet jeg at hvis folk får hjelp til å sortere og rydde opp i livene sine, er det lettere å konsentrere seg om jobb og skole. Spesielt er en trygg bolig avgjørende. Jeg tror at nøkkelen til LINKs suksess er at de ansatte har stor tillit i befolkningen, sier Bendu.

- Mange nyankomne flyktninger kommer fra land hvor staten har kuppet, og de har lav tillit til det offentlige systemet. Gjennom LINK har vi erfart at terskelen for å ta kontakt med bydelen er lavere, og det skal vi jobbe for å videreføre. Vi må rett og slett jobbe annerledes, og har allerede startet en endringsprosess, sier Granli.

Den tette kontakten mellom tjenesteapparatet og befolkningen som LINK har ført til, har også gitt flere positive bieffekter.

- Frisklivsentralen i Bydel gamle Oslo, som også er finansiert av områdeløftet, har mer enn 100 kvinner innskrevet i sin portefølje. Der får de veiledning om blant annet vekt og ernæring, kosthold og diabetes. Det er mange som har spurt oss hvordan vi har klart å skape så stort engasjement i den gruppen, og jeg tror at LINK kan være en del av svaret, sier Granli.

Til barnas beste

Gjennom tiltaksserien «De utrolige årene» bygger både foreldre og barnehageansatte i Bydel Gamle Oslo positive relasjoner med barna. Målet er å styrke barnas psykiske helse og redusere antall henvendelser til barnevernet.

Sissel Fantoft

Ellen Johanne Jarli

«De utrolige årene» (DUÅ) er utviklet ved University of Washington i USA. Det er basert på anerkjent forskning og benyttes i mer enn 25 land. Barnevernet i Bydel Gamle Oslo tok initiativ til å etablere programmet i samarbeid med barnehageteamet i bydelens Fagsenter, med målsetting om å redusere antall henvendelser. Prosjektet ble finansiert gjennom midler fra Områdeløft Tøyen.

- Høsten 2015 var ansatte fra den første barnehagen på kurs, og siden har ni barnehager deltatt. I tillegg arrangerer vi gruppesamlinger for foreldre som ønsker å lære metodikken i DUÅ, forteller spesialkonsulent Line Frivold i Fagsenteret.

- Tanken bak DUÅ er at barna skal møtes på samme gode måte og med samme strategier i barnehagen, uavhengig av hvem som jobber der. Når foreldrene også lærer metodikken gir det en ekstra fordel, legger hun til.

Målgruppen er først og fremst barn mellom tre og ni år. I tillegg har ansatte ved Tøyen skole også fått tilsvarende opplæring.

- Det handler om å jobbe helt grunnleggende med å bygge gode relasjoner ved å gi positiv oppmerksomhet, ros og oppmuntring. De voksne får felles verktøy og språk slik at de kan være trygge, varme, rause og proaktive i møte med barna, sier Frivold.

Ros og oppmuntring

Kurset for barnehageansatte er delt inn i seks heldagsworkshoper gjennom et år. Deretter får barnehagen oppfølging og veiledning i ytterligere to år.

- Vi har fått veldig gode tilbakemeldinger på kurset. Det krever mye

01

tid og engasjement, men det at vi jobber så grundig tror jeg er årsaken til de gode resultatene, sier Frivold.

- Det er viktig at barn blir møtt med trygghet og forutsigbarhet, og det fine med programmet er at det vektlegger det positive barna gjør. Det er så fort gjort å ty til kritikk og irettesettelser når det oppstår tendenser til uro eller

– Det har blitt enklere å være mamma etter at jeg begynte på kurset, og jeg anbefaler det videre til mine venner og bekjente.

Munira Ali

uønsket atferd. Har man et bevisst forhold til hvordan man kan håndtere slike situasjoner kan de ofte løses på en mye hyggeligere måte, tilføyer hun.

For det er en grunn til at barn skli under bordet og blir opptatt av helt andre ting i samlingsstunden.

- Det kan rett og slett være at de kjeder seg. I stedet for å irettesette kan den ansatte kjenne etter om litt uro er til å leve med, eller avlede barnet gjennom å gjøre noe annet, sier hun.

Et bevisst forhold til hvordan man gir en beskjed er også effektivt.

- Ofte ramser vi opp en hel haug med upresis informasjon vi forventer at barna skal forstå. Holder man seg til korte, konkrete meldinger er sjansen mye større for at de faktisk blir hørt, sier Frivold.

Tanken er at barna får med seg en god ballast når de skal begynne på skolen.

02

01 Munira Ali har gode erfaringer med prosjektet. Her sammen med spesialkonsulent Line Frivold i Fagsenteret og pedagogisk leder i Grønland barnehage, Afefah Selahvarzi.

02 Programmet er bygget på en modell som er utviklet ved University of Washington.

- Håpet er at de er godt rustet til å møte skolehverdagen, med god selvfølelse og selvtillit, slik at de kan mestre livene sine også på lang sikt. Det vil forhåpentligvis føre til færre henvendelser til barnevernet og lavere kriminalitetstall i fremtiden, sier hun.

Stor endring

I Grønland Torg barnehage har alle ansatte deltatt på DUÅ-kurs.

- Vi har ansatte både med og uten fagutdanning, og kurset har gitt oss en felles plattform. Vi lærte en del grunnleggende prinsipper som vi har bygget videre på, og det er noe unikt som vi aldri har opplevd før, sier pedagogisk leder Atefah Selahvarzi.

Bevisstgjøringen av egne roller var det første steget.

- Det jeg liker aller best er at vi har lært å bli mer proaktive. Vi tar tak i ting på forhånd, i stedet for å vente til det utarter og vi må bruke tid og

ressurser på irettesettelser, sier hun.

De 32 barna i Grønland Torg barnehage er også inkludert i programmet.

- Vi fortalte dem at vi har vært på kurs for å skape en enda bedre hverdag i barnehagen, og at vi trengte hjelp av dem til å få det til. De ble i fyr og flamme, og sammen har vi laget plakater med regler for barnehagen - korte, tydelige regler illustrert med bilder. Det gir eierskap og ansvarsfølelse og har fungert veldig bra, forteller hun.

Ett av resultatene er at lydnivået innendørs har sunket betraktelig.

- Vi har snakket mye om å bruke ord til å formidle følelser i stedet for dytting og skriking. Vi er en flerkulturell barnehage hvor barna snakker åtte forskjellige språk, men de har vært kjempeflinke til å minne hverandre på reglene. Vi har også noen barn med spesielle behov som virkelig har blomstret etter at vi iverksatte DUÅ-prinsippene - de har fått roligere og mer forutsigbare omgivelser, sier Selahvarzi.

- Vi merker en stor endring i hverdagen - barnehagen har rett og slett blitt et hyggeligere sted å være for alle, legger hun til.

- Enklere å være mamma

Parallelt med opplæringen av barnehageansatte har Fagsenteret også arrangert DUÅ-kurs for foreldre.

- Det bor mange sårbare familier

som lever i stressende situasjoner i Bydel Gamle Oslo. Da kan kapasiteten til å være gode omsorgsgivere være ganske begrenset fordi man har så mange andre utfordringer. I foreldreveiledningen snakker vi om at det er viktig å leke med barna hver dag, og la barna være med og styre leken. Da blir man kjent med barna på nytt og bygger positive relasjoner i stedet for å komme med negative tilbakemeldinger, sier Frivold.

Foreldregruppa møtes ukentlig og får hjemmeoppgaver hver gang.

- Noen dager senere ringer vi dem og prater om hvordan det har gått. Etter hvert som foreldrene blir bedre kjent har de også kontakt seg i mellom. Det er rørende å se hvor mye støtte de gir til hverandre - det betyr mye å vite at man ikke er alene, men at flere opplever de samme utfordringene, legger hun til.

En av dem som deltar i foreldregruppa er Munira Ali, som er mamma til en femåring og en tredjeklassing.

- Jeg hørte om kurset fra en venninne som sa at det er et bra opplegg for foreldre, så jeg bestemte meg for å melde meg på for å få en bekreftelse på at det jeg gjør er bra. Det har vært veldig nyttig og jeg har lært mye. Jeg har blant annet begynt å gi små oppgaver til barna, og å skape fastere rutiner slik at vi får mer forutsigbarhet i hverdagen, sier hun.

Ali opplever at hun har fått bedre relasjoner med begge barna sine etter at hun begynte på kurset.

- Vi planlegger sammen hva vi skal gjøre den kommende uka, og de er med og bestemmer hyggelige ting vi skal gjøre, som å velge en film vi skal kose oss med. Jeg har også blitt flinkere til å gi dem ros, forteller hun.

Ali har fått god kontakt med flere av de andre foreldrene på kurset.

- Det har blitt enklere å være mamma etter at jeg begynte på kurset, og jeg anbefaler det videre til mine venner og bekjente. Det er fint at barna blir møtt på samme måte både hjemme, i barnehagen og skolen, slik at de ikke blir forvirret, sier hun.

01

Nabolags- demokrati

Områdeløftet har tatt i bruk flere metoder for å involvere innbyggerne. En av metodene som er testet ut er folkebudsjettering, der innbyggerne stemmer over hvilke prosjekter som skal få pengestøtte.

 Bjørnhild Fjeld Alexander Benjaminsen, Roy Tjomsland

02

Vanligvis når man søker bydelen om støtte til en lokal aktivitet, må man først sende inn søknad, og så vente ti uker på at bydelsutvalget har behandlet saken og bestemt hvem som skal få hva. Da det skulle deles ut midler for å nå målet om miljøvennlig bydel, ønsket Tøyenrådet å teste ut en annen måte å gjøre dette på med inspirasjon fra andre land.

- Vi valgte derfor å snu prosessen på hodet, sier Leo Rygnestad, som er en av Oslo kommunes medarbeidere i Områdeløft Tøyen.

Deltakende budsjettering er en form for innbyggermedvirkning som opprinnelig kommer fra byen Porto Alegre i Brasil. Ideen bak deltakende budsjettering er at folket selv skal kunne

bestemme hvordan pengene fordeles.

Dette er noe som brukes i stadig flere land og byer, blant annet i Manchester og Paris. I Skottland er det vedtatt en lov som sier at én prosent av de offentlige budsjettene skal besluttet gjennom deltakende budsjettering. Også i Norge finnes det eksempler på deltakende budsjettering, blant annet i Fredrikstad.

200.000 til grønne prosjekter

Høsten 2017 ble det lyst ut 200.000 kroner som skulle brukes til grønne nabolagsprosjekter på Tøyen. Pengene var en del av de frie midlene som fordeles til ulike prosjekter gjennom Områdeløft Tøyen.

De som ønsket å søke om å få støtte, sendte inn en enkel søknad der de

- 01 Mange møtte opp for å stemme over hvordan midlene skulle fordeles.
- 02 Arrangementet ble holdt i Central Park på K1
- 03 Alle søkerne fikk holde korte presentasjoner av prosjektet sitt.
- 04 Når klokken ringte var muligheten til å påvirke publikum over.

- For å bygge et sterkt lokalmiljø er det viktig å gi folket en tydelig stemme.

Leo Rygnestad

presenterte sitt prosjekt. Søknadene favnet alt fra etablering av sykkelverksted og vegansk matbutikk til noen som ville plante klatreplanter på husfasader. Redesign, dyrking og reparasjon var gjennomgangstenen i prosjektene.

25 av søknadene ble vurdert til å holde seg innenfor kriteriene om at det skulle være grønn profil. Blant søkerne var det både privatpersoner, lokale organisasjoner, borettslag og bedrifter.

Inviterte til folkemøte

- Vi inviterte til et folkemøte i desember som var åpent for alle og ca. 80 innbyggere dukket opp. Hver av søkerne fikk da presentere sin idé for publikum, før det var avstemning over hvem som skulle få pengestøtte, forteller Rygnestad. Under opptellingen av stemmene var det et kulturelt innslag og servering av lokal mat. Deltakerne fikk mulighet til å bli bedre kjent med hverandre og de ulike ideene. Det lokale designbyrået Growlab, som har jobbet mye med sosialt entreprenørskap, sto for utforming av materiell og gjennomføring av arrangementet.

For å forhindre at noen av søkerne inviterte med seg mange venner kun for å sikre stemmer, måtte alle fremmøtte fordele stemmene sine på fem ulike prosjekter. Målet var at det skulle være likt og rettferdig.

- Vi hadde 20 søknader. De fem prosjektene som fikk flest stemmer, fikk 30.000 kroner hver i støtte. De siste

50.000 ble fordelt på tre søkere. Fra utlysning til utbetaling gikk det fire uker.

Flere av prosjektene er blitt gjennomført etter planen, og Rygnestad har mottatt rapporter. For at prosjektene skal bli gjennomført, må det også være tillitsbasert og midlene utbetales på forhånd.

03

04

Disse fikk støtte

- **K1DS**
Ungdomsverkstedet og Byverkstedet
30 000 kr
- **Style Your Hive**
Omattatt
16 667 kr
- **Mekkeboden**
Anneli, Margrethe og Solveig
16 667 kr
- **Tøyen Slynplantesyndikat**
Tøyen Slynplantesyndikat
30 000 kr
- **Kulmis: Delt erfaring**
Kulmis
30 000 kr
- **Bilfritt Tøyen**
Nedenfra
16 667 kr
- **En offentlig mangfoldshage**
Nabolagshager og Kompass & Co
30 000 kr
- **Sykkelfamilien**
Verksted på hjul
30 000 kr

- Mange har ikke råd til å legge ut 30.000 kroner selv, som de skal få tilbake etter at de har levert rapport, understreker han.

Ny runde i 2019

Nå er planen å gjennomføre et tilsvarende arrangement også i 2019 .
- Det første forsøket var en god start på deltakende budsjettering. Vi lærte mye underveis og vil gjør noe annerledes neste gang, sier Rygnestad. Målet er å få enda flere innbyggere med på selve folkemøtet og gjøre mer ut av denne møteplassen slik at de som deltar opplever at den bidrar et trygt og godt nabolag.

I og med at folkebudsjettering var noe helt nytt for beboerne på Tøyen, i tillegg til at kriteriene sa at det måtte være prosjekter med en grønn profil, var det utfordrende å få folk til å forstå hva vi inviterte til. Neste gang vil vi

derfor å gjøre det enklere å forstå hva vi inviterer innbyggere å søke støtte til.

Skaper økt forståelse

Erfaringer fra utlandet viser også at folkebudsjettering har en rekke positive effekter. Det vises for eksempel til økt lokalt samhold, deltakelse og engasjement, samt en økt forståelse blant folk flest om hvordan budsjettprosesser fungerer.

- Politisk engasjement er som regel forbeholdt de få. Det er for eksempel kun et mindretall som engasjerer seg i politiske partier. Men for å bygge et sterkt lokalmiljø er det viktig å gi folket en tydelig stemme. Foreløpig har vi bare prøvd ut deltakende budsjettering i liten skala, men jeg mener det ikke er noe i veien for å bruke denne budsjetteringsmetoden også på andre områder, sier Rygnestad.

Ungdom tar ansvar for ungdom

Uten jobb og penger kan veien være kort til uheldige miljøer. Ungdom på Tøyen har derfor dannet sin egen organisasjon som skal skaffe både lønnet og frivillig arbeid til de mellom 13 og 26 år.

 Bjørnhild Fjeld
 Tore Fjeld

01

02

Det høyeste ønsket til ungdommer på Tøyen er å få jobb, slik at de kan tjene sine egne penger, sier Uzma Hussain (20), som er leder for T-Town Ungdommer.

Ideen om å starte en frivillig, men også lønnet organisasjon kom fra vår tidligere leder Wid Al-Saedy, som siden er blitt sosial gründer, og har blant annet startet pop-up frisør-salonger for å skape arbeidsplasser for flyktninger, samt drive med andre inkluderingstiltak. Etter at Wid trakk seg fra ungdomsprosjektet har de andre medlemmene som har vært med siden dag én - Uzma og Ahmed Al-Rikabi (21), sammen med 9 andre ungdommer - dannet T-Town Ungdommer.

Med hjelp fra Tøyen Unlimiteds ungdomssatsing, Unlimited UNG, fikk ungdommene hjelp og veiledning i oppstarten til å definere formål, skrive vedtektene og registrere organisasjonen.

Kaller seg T-Town

- Jeg har selv vært 14-15 år og prøvd å søke jobber. Arbeidsgiverne sier bare «du må være 18 år», og det er vanskelig å finne noen som vil gi deg sjansen, sier Uzma.

Ungdommene fant derfor ut at de måtte gjøre noe selv for å bedre situasjonen. De organiserte seg i T-Town Ungdommer, som per i dag har cirka 30 medlemmer.

T-Town har gjennomført flere

01 Ungdommene på Tøyen ønsker å jobbe for å tjene egne penger, sier Uzma og Ahmed som er henholdsvis leder og nestleder i organisasjonen T-Town ungdommer.

02 og 03 Rusken-prosjektet ga sommerjobb til 19 ungdommer sommeren 2018.

vellykkede prosjekter. Det største har vært Rusken-prosjektet, som ga sommerjobb til 19 ungdommer sommeren 2018.

- Det hele startet med at vi fant ut at det gikk an å søke om grønne midler fra bydelen. Vi sendte inn en søknad der vi fortalte at vi ønsket å gi ungdommer jobb med å rydde i nabolaget, forteller Uzma.

Kort tid etterpå fikk de en telefon fra bydelen om at de ønsket et møte. Prosjektet var midt i blinken for grønne midler, og de kunne få støtte som dekket både utstyr og lønn til ungdommene.

Nesten 40 ungdommer meldte seg interessert i å jobbe, men dessverre var det bare penger nok til å gi jobb til 19 av dem.

- Jeg håper at kommunen kan gi sommerjobb til alle som ønsker til neste år, og også hjelpe med å skaffe andre jobber, for eksempel til de som har droppet ut av skolen, sier Ahmed.

Ryddet et stort område

Rusken-aksjonen varte i halvannen måned, og i løpet av den tiden fikk ungdommene ryddet enorme mengde søppel.

- Hver dag måtte vi veie hvor mye søppel vi hadde samlet, og vi hadde også med oss et gigantisk kart som viste hvilke områder vi hadde ryddet, forteller Uzma.

I tillegg til å tjene seg noen kjærkomne kroner, fikk ungdommene lære hvordan det er å jobbe en hel dag, hvorfor det er viktig å kildesortere, samt at de får en attest som viser at de har arbeidserfaring. Med arbeidserfaring vil det bli lettere å søke andre jobber.

Leverte 300 smoothier

T-Town har også brukte sine sosiale entreprenørielle talenter til å drive et prosjekt der de laget økologisk smoothie som de serverte på arrangementer i nærmiljøet. Blant annet var de med på Tøyenfest i mai. Det ga dem verdifull erfaring med hvordan de skulle ha kontroll på innkjøp, produksjon av smoothie, kundeservice og salg. Og det førte til nye oppdrag:

- Vi har blant annet levert 300 smoothier til en som skulle ha innflyttingsfest i leiligheten sin, forteller Uzma.

T-Town har en egen småjobbtjeneste der de tilbyr barnepass, montering av møbler, flyttehjelp, vaskehjelp, malehjelp og enkel teknologihjelp til nabolaget.

Foruten å jobbe for å få lønnet arbeid, bidrar T-Town til nærmiljøet gjennom frivillige arrangementer. De har for eksempel laget Halloween-fest for barna på Tøyen, og en julefest.

Trenger flere aktiviteter

I tillegg til flere jobber, skulle Ahmed og Uzma ønske at det var flere aktivitetstilbud til ungdommer på Tøyen.

De benytter derfor de anledningene som dukker opp. Da Aktivitetshuset K1 ønsket å opprette en ungdomskafé, og skulle ansette noen til å drive denne, var ungdommene i T-town enkle å be. Resultatet er kafeen Central Park, hvor 30-40 ungdommer daglig samles etter skoletid. Men det er fortsatt ikke mye å finne på sammenlignet med hva ungdom har i andre deler av byen.

- Det er nesten ingen steder her i nærmiljøet der vi kan spille fotball eller basket, for eksempel, sier Ahmed, som sier at ungdommene på Tøyen er

- Vi har et utrolig bra miljø her, du kan kle deg som du vil og være akkurat den du er. Hvis noen gir deg et blick er det alltid med et smil. Det er ingen steder jeg slapper så godt av som på Tøyen.

Uzma Hussain

03

Andre ungdoms-prosjekter på Tøyen

Tøyenpatroljen: Fast gruppe med ungdommer som går rundt ikledd vester og plukker søppel og snakker med barn og unge. Dette gjør at det blir både renere og tryggere i nærmiljøet, i tillegg til at ungdommene får mulighet til å tjene egne lommepenger.

Ungdomsbasen: Ungdom mellom 16 og 20 år hjelper eldre i nærmiljøet med praktiske oppgaver, som rydding, vasking, handle mat, gå turer i nærmiljøet og andre ting. Tjenesten er gratis for de eldre, men ungdommene får betalt av kommunen gjennom områdeløft Tøyen.

FRIGO Ø på snø og sjø: Utlånsordning der ungdommer kan låne gratis skiutstyr, snowboard og annet utstyr til sport og fritid. Utstyret kan hentes i utlånsboden i Kolstadgata 1, der de også kan få heiskort til Tryvann og Grefsenkleiva, samt billetter til Ruter. Det har også blitt arrangert diverse turer med instruktører til skianlegg, hytteturer, kajakkpadling, svømmekurs etc.

Ung Arena: Lavterskeltilbud for ungdom som sliter med psykiske utfordringer. Her kan du snakke med psykolog, helsesøster eller frivillige som vil hjelpe deg på telefon, chat eller ved at du møter opp på senteret. Det er etablert ett senter på Grønland 30, og i tillegg ett i bydel Søndre Nordstrand, samt at det jobbes med å etablere et senter for Oslo vest.

vant til å bokstavelig talt måtte hoppe over gjerdet for å få drevet med idrett.

- Jeg hadde ønsket meg et volleyball-lag, men det finnes jo ikke, og det er ikke noe sted å trene heller, sier Uzma, som håper den planlagte flerbukshallen på Tøyen vil gjøre at det kommer flere aktivitetstilbud.

Bedre enn sitt rykte

Ungdommene i T-Town mener ungdommene på Tøyen er mye bedre enn de negative ryktene som florerer.

- Vi har et utrolig bra miljø her,

du kan kle deg som du vil og være akkurat den du er. Hvis noen gir deg et blick er det alltid med et smil. Det er ingen steder jeg slapper så godt av som på Tøyen, sier Uzma.

Målsetningen til T-Town er at ungdommene skal bli sett, verdsatt og tatt på alvor.

- Vi vil få ungdommene til å engasjere seg i fornuftige og tilpassende tiltak i stedet for å la dem finne på ugagn eller ta feil avgjørelser som gir fremtidige konsekvenser, sier de.

På vei mot «nye» Tøyen

De siste årene har boligprisene steget på Tøyen, og kaféer, uteliv og kulturtilbud trekker til seg nye befolkningsgrupper. Flere hevder at Tøyen er i ferd med å bli gentrifisert, men hva betyr egentlig det?

Sissel Fantoft
Arkitektur- og designhøgskolen
Jørgen Nordlie / Kord

Begrepet gentrifisering ble først brukt av den britiske sosiologen Ruth Glass på 1960-tallet, for å forklare en fysisk, sosial, kulturell og økonomisk endring i enkelte områder i Nord-London.

- Det finnes flere litt ulike definisjoner på gentrifisering, men i normalspråklig forstand handler det om at nye middelklassegrupper flytter inn i tidligere arbeiderklassestrøk og setter sitt preg på området. Gentrifisering brukes gjerne i sammenheng med sentrumsnære strøk, men i

blant annet England snakkes det også om gentrifisering av landsbygda, hvor en del steder blir rene fritidsområder for middelklassen, sier førsteamanuensis Jonny Aspen ved Institutt for urbanisme og landskap ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo.

- Gentrifiseringsbegrepet er mye brukt innenfor den kritiske samfunnsforskningen, både innen samfunnsgeografi og bysosiologi. Det finnes en generell skepsis mot gentrifiseringsprosesser, fordi de innebærer et fortrengingsperspektiv: Den opprinnelige

befolkningen presses ut av sine hjemsteder av en mer velstående middelklasse, sier han.

Kommer i bølger

Det er mye diskusjon om årsaken til gentrifisering.

- Her er det flere ulike skoler. Noen mener at gentrifisering har med økonomiske drivkrefter å gjøre. Den såkalte «rent-gap»-teorien handler om at investorer og eiendomsutviklere utnytter gapet mellom potensiell og faktisk verdi i eiendommer i et

Boligmassen i Oslo indre øst ble rustet opp og bymiljøet bedret. Det la premissene for at områder som Grünerløkka og nedre Tøyen ble attraktive for andre befolkningsgrupper enn de som tradisjonelt hadde bodd der.

Jonny Aspen

forfallsstrøk, og går inn for å tjene raske penger på utleie i et nedkjørt og slitent område, sier Aspen.

En annen forklaringsmodell er middelklassens bolig- og bybrukspreferanser.

- Dette har endret seg de siste tiårene. Etter krigen flyttet middelklassen ut av bykjernene og bosatte seg i forstedene, mens i dag ønsker de i større grad å nyte bylivet. De fleste forskere er i dag enige om at begge de to forklaringene må kombineres for å forklare fenomenet gentrifisering, sier han.

I Oslo har det vært flere ulike bølger med gentrifisering.

- Jeg mener at den første bølgen var på Rodeløkka. Det var et gammelt arbeiderstrøk preget av slitne trehus, som 68-generasjonen så verdien i på 1970-tallet. De skaffet seg hus der som de pusset opp og satte i stand, sier han.

Den andre bølgen var ingen direkte gentrifieringsprosess, men et resultat av byfornyelsen i Oslo.

- Etter krigen var det saneringsplaner i hele Oslo indre øst. I dag er vel de fleste glade for at ikke all den gamle bebyggelsen forsvant. Det var først på 1970-tallet at det ble bestemt å satse på fornyelse i stedet for sanering. Boligmassen i Oslo indre øst ble rustet opp og bymiljøet bedret. Det la premissene for at områder som Grünerløkka og nedre Tøyen ble attraktive for andre befolkningsgrupper enn de som tradisjonelt hadde bodd der, forklarer Aspen.

Den tredje bølgen kalles gjerne generalisert gentrifisering.

- Det knyttes gjerne til at eiendomsutviklere går massivt inn i et område og utvikler det i henhold til middelklassens preferanser. Det kan gjerne være områder hvor ingen opprinnelige beboere nødvendigvis fortrenges, slik som Fjordbyen eller andre «nye» områder, sier han.

Bevarer balansen

Også offentlige myndigheter kan være viktige aktører i en gentrifieringsprosess.

- Gamlebyen og Tøyen er eksempler på områder hvor myndighetene ønsker en mer variert befolkning. På steder med mange kommunale boliger vil det ikke nødvendigvis føre til at de blir jevnere spredt i byen, som for eksempel på vestkanten, men at disse beboerne blir trengt enda lenger østover ut i drabantbyene, sier Aspen.

Han mener et viktig utgangspunkt for gentrifieringsprosessene i Norge er at en voksende middelklasse har flere tiår med inntektsvekst og velstandsøkning bak seg.

- Inkludert meg selv - jeg bor på Grünerløkka fordi jeg ønsker å nyte cafélivet og mangfoldet der. Det er nok et syn mange deler, sier han.

I motsetning til områder i mange andre storbyer som har gjennomgått en gentrifieringsprosess, så har Grünerløkka beholdt noe av sitt mangfold over tid.

Tøyen er også et godt eksempel på et område som har bevart en slags balanse mellom det nye og det opprinnelige.

- Det har kommet kaffebarer og en del annet nytt, men samtidig finnes

mange av de gamle virksomhetene der fremdeles. Spørsmålet er om den balansen vil bevares over tid

eller om Tøyen vil bli mer ensrettet. Det finnes mange eksempler på utenlandske byer som har blitt såkalt hypergentrifisert, altså at de er veldig striglete og kommersielle, sier han.

Viktig dilemma

Det finnes få verktøy å styre en gentrifieringsprosess med.

- Myndighetene kan kanskje gjøre noe på boligsiden, men når det er mange utleieboliger eid av private i et område er det disse som legger føringene. Da er det en stor utfordring å finne ut hvordan man samtidig kan beholde et områdes opprinnelige tilbud og kvaliteter, sier Aspen.

Han mener at Norge står i en særstilling når det gjelder synet på gentrifisering.

- Her er det mange som ser gentrifisering som noe positivt, mens i utlandet, blant annet i Berlin, finnes det aktivister som protesterer mot fenomenet. Det er det lite av her, sier han.

Om gentrifisering er positivt eller negativt kommer an på øyet som ser.

- Gentrifisering kan bidra til å skape en spennende sosial profil i et område, men spørsmålet er hvem som får glede av det på sikt. Er det middelklassen som flytter inn, eller de opprinnelige beboerne? Det er et dilemma som det er viktig å være oppmerksom på, sier Jonny Aspen.

Ny epoke for Tøyen og Grønland

Line Oma, Leder av bydelsutvalget i Gamle Oslo

Privat

Alle som bor, jobber og ferdes på Tøyen vet at området har forvandlet seg de siste fem årene. Vi har oppgradert uteområder, og vi har skapt et vell av aktivitetstilbud til barn, unge og voksne. Det har vært en fantastisk reise som har mobilisert krefter i hele bydelen. Jeg tror det viktigste vi har klart å skape sammen er ei Tøyen-landsbygd der folk føler felleskap, tilhørighet og stolthet. Folk stiller opp for hverandre, kjenner flere og vil bidra til å løfte nærmiljøet. Vi vet at dette er en verdi som ikke kan måles i kroner og øre. Men vi er ikke i mål. Vi har fortsatt utfordringer vi må jobbe videre med på Tøyen, og vi skal gjøre det også på Grønland.

Bydelsutvalget har et stort engasjement for områdesatsingen, og har stått på for å få til utvidelse og forlengelse av områdesatsingen. Fra 2017 ble innsatsområdet utvidet til også å gjelde Grønland, og fra 2019 blir bydelsutvalgets søknad om forlengelse og tematisk utvidelse av områdesatsingen oppfylt. Bydelen vil fra neste år delta i egne delprogrammer for å få flere i jobb og flere til å fullføre videregående utdanning. Dette går inn i kjernen av utfordringene i bydelen.

Områdesatsingen går dermed inn i en ny epoke. Jeg er veldig glad for at staten og kommunen nå har inngått en intensjonsavtale om å forlenge samarbeidet for åtte nye år fra 2019, i en ny områdesatsing for Oslo indre øst, som inkluderer Grønland og Tøyen.

I det videre arbeidet med å løfte Grønland og Tøyen, er mitt ønske at vi skal bli enda bedre på å involvere alle innbyggerne i utviklingen. Byen vår

består ikke først og fremst av gater, bygninger, parker og plasser. Byen vår består av mennesker - av oss som bor her. I Bydel Gamle Oslo er vi stolte av mangfoldet vårt. Mangfoldet er vår ryggrad, og helt sentralt for vår identitet. Vi i bydelsutvalget i Gamle Oslo er opptatt av at utviklingen i bydelen vår skal skje på en måte som kommer innbyggerne til gode, og som er mest mulig på deres premisser. Bydelsutvalget skal sitte i førersetet for områdesatsingen i bydelen, er viktige ombud for befolkningen og er tett på der skoen trykker. Dersom vi skal lykkes i å bygge gode nærmiljøer, må de som bor her delta.

Bydel Gamle Oslo har stor arbeidsledighet og stort frafall i videregående

skole. Hadde vi løst utfordringene med fattigdom, arbeidsledighet og frafall, ville vi sannsynligvis ikke hatt behov for en områdesatsing. Bydelsutvalget vil brette opp ermene, ta tak i utfordringene og hjelpe menneskene det gjelder, ikke tvangsflytte utfordringene ut av bydelen. Den nye områdesatsingen gir en unik mulighet til å utvikle bydelen til en mer moderne og fremoverlent organisasjon. Gjennom utvidet områdesatsing blir sysselsetting og utdanning nye satsingsområder, i tillegg til videre satsing på nærmiljøløft, der vi skal lære av andre og prøve ut nye måter å jobbe for å lykkes bedre. Bydelen har fått en ekstra motor.

Fra venstre: Viktor R. Gjengaar (vara for Line Oma), Reinert Mithassel, Vigdis Tvedt, Arifi Ali og Morten Rye Pedersen. Henriette Vold, Tine Rustberggård Bjørn og Omid Kamizi var ikke med på bildet.

Et torg for alle

Tøyen Torgforening jobber for at Tøyen Torg skal være et åpent, levende og inkluderende sted, fylt med hyggelige aktiviteter basert på «tøyenske» verdier.

 Sissel Fantoft Ola Vatn

I Tøyenavtalen fra 2013, hvor oppstarten av Områdeløft Tøyen ble vedtatt, ble det også bestemt at Tøyen torg skulle rustes opp. Gårdeierne, som eier sine bygg, har oppgradert fasadene. Kommunen eier selve torgflaten, og har sørget for nytt dekke, belysning og utemøbler. I kjølvannet av den fysiske oppgraderingen, som sto ferdig sommeren 2018, tok gårdeierne på Tøyen Torg initiativ til forprosjektet «Torgløftet for Tøyen 2018». Målsetningen for prosjektet var å finne en måte å organisere og aktivisere nye Tøyen Torg på.

Til å lede dette arbeidet ble Øystein Aurlien engasjert. **Ble kjent med naboene** For å finne en best mulig modell for organiseringen av torgforeningen, har Aurlien samarbeidet tett med områdeløftet for å bli kjent med nabolaget og de ulike aktørene, for å finne ut hva torget skal være. I noen av de tidlige møtene, blant annet med Tøyen Unlimited, dukket det opp ideer om hvordan vi også kan tenke på inkludering og sysselsetting, som jo er deler av de utfordringene

som finnes i bydelen, sier han. Resultatet av innsiktsarbeidet i nabolaget ble etableringen av Tøyen torgforening i september 2018. Denne foreningsmodellen er unik i Norge: For første gang organiserer gårdeiere, næringsliv, kommune og naboer seg i en forening dedikert til å skape et best mulig nabolagstorg. Ulikhetene mellom rik og fattig er stor i Bydel Gamle Oslo, og i vedtektene til Tøyen Torgforening står det at formålet ikke er å skape et kommersielt overskudd, men å heller generere inntekter tilbake til lokale, samfunnsnyttige aktiviteter.

Etableringen av foreningen skjer gjennom en samfinansiering mellom eiere, leietakere og Områdeløft Tøyen. - Årsaken til at vi landet på denne modellen var blant annet et møte vi inviterte åpent til i mai, på Aktivitetshuset K1. Der kom det frem at mange var skeptiske og usikre på hvilke motiver og planer gårdeierne hadde for Tøyen Torg. Det har hele tiden vært et mål for prosjektet at torget skal være åpent og tilgjengelig for alle, men vi tenkte at det kunne være klokt å danne en forening hvor også beboere kunne medvirke, forteller Aurlien. Et midlertidig styre ble etablert, som virket frem til det første ordinære styret ble valgt på et ekstraordinært årsmøte 22. november 2018. **Partnerskap mellom bydel og næringsliv** Vigdis Tvedt er prosjekteier for områdeløftprosjektene «Nye former for frivillighet» og «Levende Tøyen - uten-dørsarrangementer» i Bydel Gamle Oslo. Hun representerer bydelen i styret til Tøyen Torgforening. - Både gårdeierne, leietakerne på torget og Områdeløft Tøyen har bidratt med investeringsmidler til å etablere Tøyen Torgforening. Fra kommunal side er hensikten å prøve ut nye partnerskapsmodeller med næringslivet på eiersiden, og med leietakerne som har sine kommersielle interesser. Vi er også opptatt av at beboerstemmene skal få en sentral plass, sier hun. Enkelte har uttrykt bekymring for at foreningen er for preget av private interesser, og frykter at bydelen mister kontrollen med selve torget. - Vi opplever at Bydel Gamle Oslo har tatt disse innspillene veldig på alvor, og har også fått sterkt gehør på eiersiden for at det er viktig å få inn beboerne. Det er en stor grad av velvilje og lydhørhet, og gjennom Tøyen Torgforening er det skapt en arena for dialog mellom de ulike partene, sier hun. Bydel Gamle Oslos primære mål er at Tøyen Torg skal være et godt byrom

å være i for alle. - Det er Tøyen Torgforening et godt redskap for å oppnå. Det er et viktig kontaktpunkt, og det virker som om det er et sterkt engasjement for at dette skal bli vellykket. Det krever at alle parter er fleksible, siden de har ulike interesser å ivareta. Gjennom foreningen har vi en arena hvor vi møtes og kan si tydelig ifra til hverandre. Det er ikke vanlig at kommunen er en slik dialogpartner eller har slike dialogpartnere, og det er lærerikt og spennende, sier Vigdis Tvedt. **Mangfold og samhold** Ruwayda Mohamed er oppvokst på Tøyen, og bor på Enerhaugen. Hun var beboerrepresentant i det første, konstituerte styret til Tøyen Torgforening. - For meg var det helt naturlig å si ja da jeg ble spurt om å være med. Jeg har lyst til å bidra til at Tøyen skal utvikle seg på en positiv måte, sier hun. Da foreningen startet opp diskuterte representantene hvilke verdier som var viktige for dem og hvilken retning de ønsket at Tøyen Torg skulle ta. - Det aller viktigste for meg er at torget skal være et sted for alle. Det bor så mange forskjellige mennesker på Tøyen, og både nye og gamle beboere skal føle seg velkomne på torget. Jeg ønsker at det skal gjenspeile mangfoldet som finnes på Tøyen, sier hun. Mohamed er glad for at naboene er invitert inn i Tøyen Torgforening. - Styret er sammensatt av folk med ulike utgangspunkt, og det er bra. Vi deler alle det samme ønsket om at Tøyen skal være et godt sted å være for alle, og jobber sammen for å få til det. For meg er Tøyen et sted jeg har bodd siden jeg var veldig liten og har mange gode minner fra. Samtidig liker jeg at Tøyen hele tiden er i utvikling, det er sentralt og bor alle slags mennesker her. Det samholdet vi har her er helt unikt, sier hun. Omid Kamizi har drevet Tøyen Blomster de siste fem årene, og er leietakerrepresentant i styret til Tøyen Torgforening.

- Det er mye som har endret seg i positiv retning på Tøyen Torg i løpet av disse årene. Først og fremst har miljøet blitt mye bedre - tidligere var det en god del episoder med rus og slåsskamper, og det gjorde at folk fra andre kanter av byen nesten ikke torde å komme hit. I dag er det helt annerledes, nå kommer folk fra hele Oslo hit for å spise lunsj eller middag, sier han. De positive endringene merkes også på omsetningen. - Har du et godt miljø rundt deg vil også omsetningen øke. Jeg tror at den positive utviklingen på Tøyen Torg vil fortsette fremover - og Tøyen Torgforeningen vil bidra til det. Vi er godt i gang med arbeidet, og selv om det er mye jobb med møter og papirarbeid, er det absolutt verdt det for at Tøyen Torg skal bli et enda bedre sted å være for alle, sier Omid Kamizi.

Tøyen Torgforening

- Stiftet 5. september 2018 og består av representanter for gårdeiere, leietakere, bydel og naboer.
- Bydelsutvalget Gamle Oslo har vedtatt en forsøksperiode til 2021.
- Har som formål å sikre at Tøyen Torg er et åpent, levende og inkluderende torg, og oppleves som attraktivt og tilgjengelig for alle som bor og jobber på torget og i nabolaget.
- Gjennom gode aktiviteter og samarbeid mellom ulike aktører skal torgforeningen bidra til å løfte frem lokale initiativ og krefter.

MORGENDAGENS BOLIGMODELL?

For å få seg en bolig finnes tre alternativer: Kjøpe, leie privat eller leie kommunalt. Eller? Områdeløft Tøyen står bak en banebrytende studie som viser at alternativene kan være langt flere enn vi har i dag.

 Christina Skreiberg og Hanna Welde Tranås

Forskjellene mellom de innenfor og utenfor boligmarkedet øker for hver dag, sier Line Oma, leder av bydelsutvalget i Bydel Gamle Oslo.

Gjennom flere tiår uten en sosial boligpolitikk har vi alle blitt vant til at det frie markedet styrer boligmarkedet. Men finnes det kanskje andre løsninger? Dette spørsmålet var utgangspunktet for den omfattende rapporten *Pilotbydel for gode boligsosiale løsninger* som er utarbeidet på oppdrag fra Bydelsutvalget, med finansiell støtte fra Områdeløft Tøyen.

Bolig er viktig. - Når man setter i gang et områdeløft med mål om å bidra til helhetlig, varig og lokalt forankret utviklingsarbeid i et område med særlige levekårsutfordringer, er det naturlig at bolig fort seiler opp som en sentral sak, sier Sarah Prosser, hovedansvarlig for rapporten.

- Da vi snakket med beboerne på Tøyen, ble det bare tydeligere og tydeligere at bolig er ekstremt viktig, sier Prosser som i perioden 2015-2018 var spesialrådgiver for sosialt entreprenørskap og innovasjon i programkontoret for Områdeløftene på Tøyen og Grønland.

- Studien tar utgangspunkt i at det skjer en fortrengning av beboere med lav inntekt på Tøyen. Vi har sett på hva man kan gjøre for å motvirke dette, sier Ole Pedersen som er en av medforfatterne av rapporten. Han driver

det sosiale foretaket Nedenfra, som jobber med medvirkningsstrategier.

Mange måter å bo på. Studien viser til løsninger i inn- og utland, og hvordan de forskjellige boligsosiale løsningene fungerer i praksis. Den er full av eksempler og anbefalinger. Er du fra Tyskland, Storbritannia, Nederland, Danmark eller til og med Sverige, er noe av rapportens innhold velkjent, kanskje åpenbart. Du kan lese om nabolagsbyggere, leie-til-eie-modeller, nabotomtelag, sosiale boligforetak, nye former for områdereguleringer

og innovativ bruk av tomme hus. Du kan lese om en ordning i Leipzig i Tyskland, hvor folk får bo gratis i historiske bygninger mot at de tar vare på dem. Eller les om en gammel kistefabrikk i Wien i Østerrike, hvor 15 prosent av beboerne er eldre eller funksjonshemmede, hvor alle beboerne har tilgang til fellesarealer som bydelshus, svømmehall og konsertscene. Eller les om en ordning der studenter bor gratis på et eldresenter i den nederlandske byen Deventer, mot 30 timer frivillig arbeid i måneden. Fra Norge finner vi blant annet eksempler

som Villa Holmboe i Tromsø, der en gjeng gikk sammen og vant en utlyst arkitekturkonkurranse og dannet eget bofellesskap. Eller et beboerstyrt massivhusprosjekt på Svartlamon i Trondheim, hvor fem kompakte selvbygde rekkehus er i tilknytning til et felleshus. Noen av anbefalingene er nytenkende og radikale, andre er vanlige i andre land men nye i Norge, mens andre er utprøvd i Norge men ikke i Bydel Gamle Oslo.

Potensial. - Norge ligger nå langt bak hva gjelder å tenke boligsosiale løsninger. Hvis man ser tilbake til etterkrigstiden frem til 80-tallet var Norge i forkant av å tenke sosialt for alle. Flere borettslag ble etablert. Men i løpet av 80- og 90-tallet ble eiendomsmarkedet kommersialisert, sier Pedersen. Prosser påpeker at løsninger for å beholde et mangfold av boligtilbud i sentrale strøk er mer tydelig i andre europeiske byer.

- Det er muligjort gjennom strategisk bruk av kommunale tomter, offentlig regulering for sosiale formål og et krav om at private utbyggere skal bidra til å skape rimelige boligløsninger. Flere av disse tiltakene er kommunen og statens ansvar i Norge, men studien viser at mulighetsrommet for bydelen til å påvirke boligsituasjonen også er betydelig, sier Prosser. Selv om studiens primærfokus har vært på sosial bærekraft, er det mange eksempler som viser at løsningene også er klimavennlige. Rapporten viser også at sosiale tiltak kan ha positiv effekt på folks helse; at alle disse perspektivene henger tett sammen.

Tenk utradisjonelt. Hovedmålet med arbeidet med denne studien er å vise at boligsosiale løsninger er et effektivt politisk virkemiddel for å oppnå sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. For å nå målet om gode boligsosiale løsninger må «de som arbeider profesjonelt eller politisk med bolig være villige å stille om og tenke

Denne studien er ett av flere spennende innspill når vi nå tenker nytt i arbeidet med å skape et boligmarked som har plass til alle.

Hanna E. Marcussen

utradisjonelt. Å lytte til innbyggere, sosiale entreprenører og frivillige, og å skape nye boligsosiale løsninger sammen med dem. Det er nøkkelen», i følge rapporten.

- Man må tenke på bynivå, men også på bydels- og nabolagsnivå. Man trenger ulike løsninger for forskjellige bydeler, sier Prosser som nå jobber i et engasjement som spesialrådgiver i Byrådsavdeling for byutvikling, som en direkte konsekvens av arbeidet med rapporten. Studien har også vekket oppmerksomhet i andre bydeler og kommuner i Norge, og i utlandet.

Veien videre. - Vi håper at Bydel Gamle Oslo kan bli en pilotbydel der det prøves ut ulike boligsosiale modeller. Vår bydel trenger det kanskje mest av alle. Samtidig håper jeg at kommune og stat utfordres til å lage nye virkemidler og videreutvikle de

vi har. Kommunen må blant annet få handlingsrom til å sette krav om sosial bærekraft i boligbyggingen. Det betyr at en for eksempel kan kreve en viss andel rimelige boliger, langsiktige finansieringsmuligheter for de uten egenkapital og arbeidsinnsats som del av egenkapital, sier Oma.

- Studien viser hva mulighetsrommet er fra et bydelsperspektiv. Kommunen jobber med å utarbeide et kunnskapsgrunnlag for å utvikle en ny boligpolitikk med fokus på sosial boligbygging, og mange av case-studiene bydelen trekker fram er til inspirasjon i dette arbeidet. Elementer som beboerinvolvering, samarbeid med ikke-kommersielle boligorganisasjoner og nye veier inn i eie-markedet er alle løsninger og elementer som er under vurdering. Eksempelene i studien viser hvordan kommuner kan være både nytenkende og få til mer innenfor nåværende regelverk. I Oslo jobber vi med blant annet å finne ut hvilket juridisk handlingsrom vi har, samt hva som er mulig både økonomisk og rent pragmatisk, sier byråd for byutvikling Hanna E. Marcussen, og legger til:

- Vi ser at rapporten har fått mye oppmerksomhet fra mange hold. Den siteres flittig av ulike politiske partier, andre kommuner og fylkeskommuner, forskere og private utbyggere for å nevne noen. Flere legger merke til at vi i Oslo nå snakker om en tredje boligsektor på en måte som var vanskelig for et år siden og umulig for tre år siden. Denne studien er ett av flere spennende innspill når vi nå tenker nytt i arbeidet med å skape et boligmarked som har plass til alle, sier Marcussen.

Medvirkende til studien: Sarah Prosser er hovedansvarlig for rapporten, Ole Pedersen fra Nedenfra er medforfatter, Arild Eriksen fra Eriksen/Skajaa arkitekter er bidragsyter. I tillegg ble det nedsatt en ressursgruppe med omtrent 25 mennesker (alle som ønsket kunne delta i gruppen), som kom med innspill underveis.

Vevd sammen

Billedkunstner og Tøyen-beboer Mari Meen Halsøy har sammen med lokale ungdommer designet mønstrene på to gulvtepper i marktegl som nå pryder inngangspartiene til Tøyen Torg. De vakre teppene symboliserer fellesskap og tradisjoner fra alle verdenshjørner.

 Sissel Fantoft Ellen Johanne Jarli og Damian Heinisch

Ideen til teppene kom fra ByVerkstedet. I regi av Bymiljøetaten gjennomførte de et midlertidig medvirkningsprosjekt på Tøyen Torg hvor tanken om å legge gulvtepper som et permanent dekke oppsto.

- Jeg ble kontaktet av Bymiljøetaten og spurt om jeg kunne tenke meg å designe mønstre til to av teppene sammen med lokale ungdommer. Jeg bor selv på Tøyen, er billedkunstner og jobber med vev i offentlige rom, så det var et prosjekt jeg hadde lyst til å være med på, sier Mari Meen Halsøy.

Tøyen er preget av et flerkulturelt miljø, og et fellestrekk for mange kulturer er at familien samles rundt et

gulvteppe i stua.

- Teppekulturen i ulike deler av verden har mange likhetstrekk når det gjelder mønstre og farger. På Tøyen Torg veves befolkningen sammen gjennom disse teppene, sier hun.

Engasjerte ungdommer

I april 2017 møttes Mari Meen Halsøy og 10 lokale jenter fra T-town Ungdommer til et verksted hvor de sammen skulle utforme ideer til de to teppemønstrene.

- Vi var på befaring på torget for å se arealene vi hadde fått tildelt, og så fortalte jeg om rammene for prosjektet og viste eksempler på vevtradisjoner fra ulike land, sier Halsøy.

- 01 Besøkende på torget blir ønsket velkommen med vakre blomster i marktegl.
- 02 Områdeløftet har ført til at beboerne er blitt bedre kjent med hverandre. Da de jobbet med teppeprosjektet oppdaget Mari og Uzma at de er nære naboer.
- 03 Etter å ha deltatt i et ideverksted, leverte 10 lokale jenter to skisser hver til kunstneren, som brukte dem som utgangspunkt i sitt design av teppene.

- Jeg får en veldig god følelse når jeg kommer inn på torget nå. Jeg er stolt av at vi har sittet sammen og klart å skape dette.

Uzma Hussain

De to teppene er plassert i hver sin inngang til torget. Det ene ligger på et åpent område ute i dagen, og det andre under tak foran Biblo Tøyen.

- Der er det ulike høydeforskjeller, trapper, sittemøbler, lavt under taket og mørkere, og det måtte vi ta hensyn til, sier hun.

Uzma Hussain er leder for T-town Ungdommer og en av jentene som deltok på verkstedet.

- Jeg er født og oppvokst på Tøyen, og er ofte på Tøyen Torg. Jeg husker godt at jeg var med bestemora mi hit som barn. Det første jeg gjorde var å løpe bort til skulpturen «Konene ved vannposten» mens hun var på Nille eller postkontoret. Jeg tenkte på de to damene og den lille gutten som vennene mine, forteller hun.

Skulpturen sto tidligere midt på torget, men er nå flyttet og står ved teppet «Blomst».

- Dette har vært et veldig spennende prosjekt å delta i. Det er ingen som har spurt ungdommen på Tøyen om å være med på noe sånt før, derfor ble vi veldig engasjerte. Vi tenkte at når vi først får lov til å være med å bestemme hvordan det skal se ut på Tøyen Torg, så skal vi gjøre det skikkelig, forteller hun.

Stolt av resultatet

Alle som deltok på verkstedet leverte to skisser hver med forslag til mønstre til de to tildelte områdene. Skissene dannet utgangspunktet for Mari Meen Halsøys design.

- Teppet «Blomst» er basert på et av forslagene, som hadde en gul blomst som midtpunkt. Komposisjonen er inspirert av orientalske tepper som ofte har et sentrert midtpunkt, og border fra orientalske kelimtepper og norske åkletepper. Blomsten i midten er inspirert av en løper i åklesmett fra Hallingdal fra 1930-årene. Det er en velkomstblomst som åpner seg når man kommer inn på torget og fungerer som en slags veiviser videre innover, forteller Halsøy.

Teppet «Biblo» er også inspirert av både orientalske kelim-tepper og norske åkletepper.

- Siden det står møbler der har det ikke et sentrert midtpunkt, men et

bordmønster som ser ut som om det fortsetter under benkene, akkurat som et gulvteppe hjemme i stua, sier Halsøy.

- Jeg får en veldig god følelse når jeg kommer inn på torget nå. Jeg er stolt av at vi har sittet sammen og klart å skape dette, sier Hussain. Underveis i prosjektet oppdaget hun og Halsøy at de også er nærmeste naboer.

- Det essensielle med Områdeløft Tøyen er at mange beboere har fått en nærmere tilknytning til området og til hverandre. Medvirkning har vært et viktig stikkord hele veien, og jeg tror at man bryr seg mer om omgivelsene når man selv har vært med på å utforme dem. Det gir eierskap og tilhørighet. Tidligere opplevde man ofte at byutviklingsprosjekter skjedde over hodene på folk som faktisk bodde i området, men her har vi fått lov til å delta, sier Mari Meen Halsøy.

Tøyen Torg

- Som en del av Tøyenavtalen ble det inngått et forpliktende samarbeid mellom Oslo kommune og gårdeierne rundt Tøyen torg om å ruste opp torget til en levende møteplass for nabolaget.
- Selve torget eies av Oslo kommune og forvaltes av Bydel Gamle Oslo. Bymiljøetaten har hatt ansvaret for å legge nytt torgdekke.
- Grindaker AS Landskapsarkitekter ble hyret inn for å oppgradere Tøyen Torg.
- «Tøyenteppene» består av tre gulvtepper med ulike mønstre som er plassert på hovedtorget og ved de to inngangene fra Hagegata.
- Mønstrene til de to kunstteppene i Hagegata, «Blomst» og «Biblo» er utviklet i samarbeid med billedkunstner Mari Meen Halsøy og ungdommer fra T-town: Uzma Hussain, Milad Kamal, Samman Hussain, Roda Omar, Sanam Hussain, Samaya Aden, Aisha Osman og Mona Hussain.
- Teppene er utført i marktegl som lages ved brenning av leire. Fargepaletten er hentet fra naturens mineraler.

3 på Tøyen Torg

Torbjørn Kroken:

- Jeg bor på Kampen og kommer ofte til Tøyen Torg for å handle, eller besøke en av cafeene som ligger her. Jeg har lagt merke til at torget har endret seg de siste årene. Det har blitt oppgradert og penere, blant annet med ny brostein. Det gjør seg med en standardheving - nå er det et enda hyggeligere sted å komme til.

Samrin Nefisa:

- Jeg jobber som butikksjef i Nille, så jeg er her hver dag og ser rett ut på torget fra butikkvinduet. Jeg synes det har blitt mye koseligere her. Før var det mye bråk og kaos ute på torget, men nå er det helt rolig. Det har blitt pent og koselig, og det er hyggelig at folk fra andre kanter av byen kommer hit - det merker vi også på omsetningen.

Tomas Eliesen:

- Jeg studerer psykologi på Bjørknes, og bruker kaffebaren TSV Workbar som lesesal. Jeg bor på Grorud og tar t-banen hit hver dag. Jeg stortrives på Tøyen Torg, det er så hyggelig her med alle cafeene, restaurantene, biblioteket og så videre. Det er rett og slett en fin liten plass hvor jeg har alt jeg trenger.

Satsingen på Tøyen fortsetter!

Når Oslo indre øst-satsingen starter i januar 2019, trapper vi opp innsatsen på Tøyen. I tillegg til at områdeløftet videreføres, skal vi utvikle tilbud og tjenester som kan bidra til at flere fullfører skolen og får seg en plass i arbeidslivet.

 Hanna E. Marcussen, byråd for byutvikling Ellen Johanne Jarli

Det har vært fem begivenhetsrike år på Tøyen. I løpet av perioden fra 2014 ut 2018 er det gjennomført over 40 prosjekter, og noen av dem har du fått lese om i dette magasinet. Jeg er stolt over alt vi har fått til på Tøyen så langt. Samtidig er det fortsatt store utfordringer i området, som vi skal ta tak i fremover.

Bredere satsing

Nå starter Oslo kommune og staten en ny og mye bredere satsing i Oslo indre øst. I tillegg til å satse videre på nærmiljøene, skal vi jobbe mer systematisk for at barn og unge får bedre oppvekstvilkår og at flere fullfører skolen og er rustet for å komme seg ut i arbeidslivet. Det å få muligheten til å ta utdanning, å kunne tilhøre et arbeidsmiljø og ha egen inntekt, er viktig for oss alle. For folk som kommer fra andre land kan det i tillegg bety raskere og bedre norsk-kunnskaper, mer deltakelse i samfunnet og dermed mindre ensomhet.

Tøyen har alltid vært et levende sentrumsområde, med et stort mangfold. Dessverre har store deler av befolkningen på Tøyen historisk sett hatt utfordringer knyttet til fattigdom, rusproblemer og psykiske lidelser, og var tidligere blant sentrumsområdene med dårligst rykte. Boligprisene var

lavere enn i resten av indre by, og fordommer knyttet til menneskene som bodde i området var utbredt.

På kort tid har Tøyen gått fra dette til å bli et av de hippeste nabolagene i byen. Det er bra, og viser at vi er på rett vei. Samtidig fører det med seg noen utfordringer som vi også må ta på alvor. For når et område blir mer attraktivt, kan de som bor der i dag bli presset ut av mer pengesterke folk. Med den boligprisutviklingen Oslo har hatt de siste årene, er det nesten uunngåelig at et så sentralt område, med en så god kollektivdekning og nærhet til noen av Oslos flotteste grøntområder, øker i attraktivitet. Vi kan ikke la være å løfte et område kun for å holde prisene nede. Alle områder i Oslo skal være trygge og gode. Det vi derimot kan gjøre er å samtidig sørge for tiltak som sikrer et mangfold av boligtilbud på Tøyen - med rimelige boliger i tillegg til de som finnes på det åpne markedet. Derfor har vi også satt igang arbeidet med en tredje boligsektor, der vi ser på hvordan Oslo kan etablere flere rimeligere boliger.

Helhet og innovasjon

Da områdeløftet på Tøyen ble vedtatt i 2013, var det mange som hadde store forventninger. Selv om mye positivt er gjort, er mange skuffet over at man

Oslo indre øst-satsingen 2019-2026

Organiseres etter modell av Groruddalssatsingen, i tre delprogrammer:

- Delprogram nærmiljø
- Delprogram oppvekst og utdanning
- Delprogram sysselsetting

ikke har gjort mer. Når vi nå går inn i en ny satsing, er det derfor viktig for meg å understreke at en områdesatsing ikke alene kan løse utfordringene knyttet til blant annet fattigdom, rus og psykiatri som vi finner på Tøyen. Det er de ordinære offentlige tjenestene, alt fra helsetilbud til gode skoler, som er ryggraden i utviklingen av ethvert område. En områdesatsing er et tillegg til dette, som kan gjøre de ordinære tjenestene bedre. På en måte kan vi si at en områdesatsing er kommunens og statens innovasjonsavdeling, der det finnes rom for

å tenke nytt og å finne nye løsninger. Med litt ekstra midler for hånden, og en holdning om at det er lov å prøve og feile, kan vi sammen med lokale krefter utvikle tjenester som er skreddersydd stedets og lokalbefolkningens utfordringer.

Bygdefelleskap

De siste årene har jeg stadig oftere hørt folk si at de bor i Tøyen-bygda. Dette er et godt bilde på det fellesskapet mange beboere på Tøyen føler. Det er dette samholdet som må være utgangspunktet for områdeløftet. Bydel Gamle Oslo har over flere år jobbet godt med å skape et tettere samarbeid mellom bydelsadministrasjonen og Tøyen-folk. Ved å ta folk med inn i prosessene i bydelen, har lokalbefolkningen fått en sterkere stemme og større mulighet til å påvirke utviklingen på Tøyen. Gjennom aktivitetsmidler og bomiljøtilskudd har Tøyen-beboere fått muligheten til å realisere prosjekter og arrangementer som på ulike måter har kommet lokalmiljøet til gode.

Båndene mellom folk på Tøyen er sterke. Mange har inngått samarbeid og bygget vennskap på tvers av kulturell bakgrunn og sosioøkonomisk status. Folk er glade i hjemstedet sitt, og mange står på dag og natt for at

det skal bli enda bedre å bo på Tøyen. Noen har det til felles at de har barn på samme skole, andre bor i samme blokk eller deler interessen for bydyrking. Enkelte har startet opp sine egne bedrifter, basert på det unike miljøet de har tilgang til på Tøyen. Her er det et sterkt fellesskap og kjærighet til nabolaget som det er viktig for oss å ta vare på og bygge opp under.

Bli med videre!

Vi skal fortsette å skape gode resultater på Tøyen. Arbeidet skal bygges på kunnskap og verdifulle erfaringer, og vi har mange gode fagfolk med oss. Men for å lykkes trenger vi også å ha med «bygda» på laget. Jeg håper derfor at du blir med oss videre!

Områdeløft Tøyen

Tøyen er et sentrumsnært bolig-område i Bydel Gamle Oslo, med over 14.000 innbyggere. Området har 11 mindre parker og plasser, og nærhet til større grøntområder som Tøyenparken og Botanisk hage. Innenfor områdeløft Tøyen ligger to barneskoler, en sentral T-banestasjon og Tøyen Torg med forretningsliv. Samtidig har store deler av Tøyens befolkning betydelige utfordringer knyttet til lavinntekt, manglende tilknytning til arbeidslivet, lav eller ingen utdanning, trangboddhet samt helseproblemer knyttet til rus, somatikk og psykiske plager.

Områdeløftet på Tøyen startet i 2014 som følge av bystyrets vedtak om å bygge nytt Munch-museum i Bjørvika. Områdeløft er en ekstraordinær innsats som har som formål å teste ut nye varige løsninger i et utsatt lokalområde, der løsningene utformes i samarbeid med lokalbefolkningen og lokalt organisasjonsliv, og på bakgrunn av god kunnskap om lokale utfordringer og muligheter. Trygge og inkluderende bomiljø, møteplasser og uteområder endrer ikke levekårene, men det kan bidra til økt trivsel og livskvalitet for innbyggerne fordi det skaper og styrker et lokalsamfunn. På sikt kan det igjen bidra til en varig levekårsendring, fordi gode bo- og oppvekstmiljøer er viktig for å fullføre skolegang og komme i varig jobb.

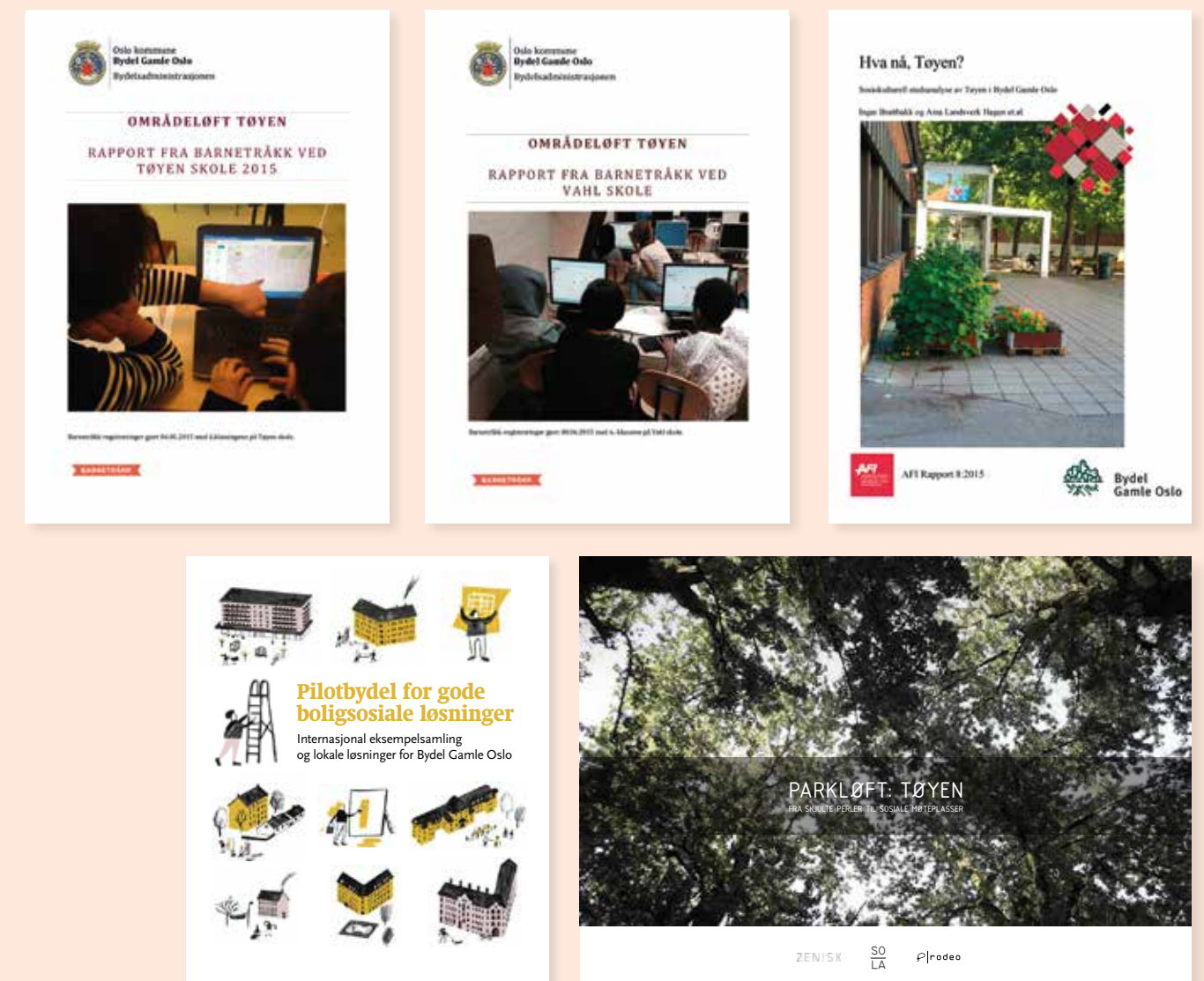
I tillegg til vedtak om et områdeløft, inneholdt den såkalte Tøyenavtalen 21 andre punkter, blant annet vedtak om oppgradering av Tøyen Torg, nytt uten- og innendørs Tøyenbad og opprettelse av kulturstasjon med gratistilbud for barn ved Tøyen og Vahl skole. Kommunen har også oppgradert Tøyen bibliotek og etablert barnebiblioteket Biblo. Tøyenavtalen har dermed utløst prioriteringer og ressurser i området utover de ekstraordinære midlene som ble gitt til selve områdeløftet.

I områdeløftet har det blant annet blitt jobbet med møteplasser, styrking av sivilsamfunn og økt deltakelse. Uteområder er oppgradert og aktivitetstilbudet er styrket. En områdesatsing skal ikke finansiere ordinære tjenester, men prøve ut nye måter å levere tjenester på, som både treffer befolkningens behov bedre og har en mer effektiv ressursbruk i de kommunale tjenestene. Tiltak og prosjekter som igangsettes skal bidra til varige løsninger som ikke krever ekstraordinær finansiering etter satsingsperioden. Samskaping om løsninger med lokalt organisasjons- og næringsliv er en del av denne utprøvingen, og skal gjøre bydel og kommunen for øvrig bedre rustet til å løse lokale utfordringer - i samarbeid med innbyggerne.

Vil du vite mer?

Programkontoret for områdeløft har bestilt og produsert flere publikasjoner. Disse kan bestilles ved å sende en e-post til postmottak@bgo.oslo.kommune.no

Elektroniske versjoner kan lastes ned på www.oslo.kommune.no

Utgitt av:
Byrådsavdeling for byutvikling
Oslo kommune
Januar 2019

Prosjektansvarlig/redaktør:
Roy Tjomsland

Redaksjon:
Roy Tjomsland, Byrådsavdeling for byutvikling
Hanna Welde Tranås, Byrådsavdeling for byutvikling
Kjersti Grut, Bydel Gamle Oslo
Sigrid Zurbuchen Heiberg, Bydel Gamle Oslo

Design:
KORD

Foto forside:
SOLA arkitekter

Trykk:
07 Media
Opplag: 1500

For bestilling av magasin
postmottak@byu.oslo.kommune.no

Elektronisk versjon av magasinet kan lastes ned på
www.oslo.kommune.no

Departementene

Oslo kommune